

Inteligentna specjalizacja województwa mazowieckiego w 2019 r.

Opracowanie merytoryczne

Urząd Statystyczny w Warszawie

Pod kierunkiem

Tomasza Zegara, Anny Cacko

Zespół autorski

Iwona Cieciora, Teresa Szczurowska

Naliczenie danych

Emilia Murawska

Skład i opracowanie graficzne

Iwona Cieciora, Grzegorz Stępień, Łukasz Zieliński

Spis treści

	Str.
Objaśnienia znaków umownych	3
Ważniejsze skróty	3
Wstęp	4
Rozdział 1. Bezpieczna żywność	5
Rozdział 2. Inteligentne systemy zarządzania.....	9
Rozdział 3. Nowoczesne usługi dla biznesu.....	13
Rozdział 4. Wysoka jakość życia	17
Podsumowanie	21
Uwagi metodologiczne.....	23
Załącznik 1. Wskaźnik lokalizacji (LQ _w) obszarów inteligentnej specjalizacji w 2019 r.	26
Załącznik 2. Kody PKD 2007 przypisane do obszarów inteligentnej specjalizacji Mazowsza	27
Załącznik 3. Wybrane kody tytułów ubezpieczenia w ZUS	32

Objaśnienia znaków umownych

Symbol	Opis
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło
„W tym”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy

Ważniejsze skróty

Skrót	Znaczenie
BŻ	bezpieczna żywność
cyt.	cytat
Dz. U.	Dziennik Ustaw
Dz. Urz.	Dziennik Urzędowy
IS	inteligentna specjalizacja
ISZ	inteligentne systemy zarządzania
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
m.	miasto
m.in.	między innymi
m.st.	miasto stołeczne
mln	milion
NUdB	nowoczesne usługi dla biznesu
PKD 2007	Polska Klasyfikacja Działalności 2007
poz.	pozycja
r.	rok
str.	strona
tys.	tysiąc
UE	Unia Europejska
WJŻ	wysoka jakość życia
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Wstęp

W 2010 r. Komisja Europejska przyjęła „Strategię Europa 2020 – Strategię na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”. Aby realizować wskazane w tym dokumencie priorytety, władze regionalne zostały zobowiązane do opracowania strategii inteligentnej specjalizacji.

Inteligentna specjalizacja – koncepcja transformacji gospodarczej, oparta na założeniu, że dzięki koncentracji zasobów wiedzy i nakierowaniu ich na ograniczoną liczbę priorytetowych działań gospodarczych kraje i regiony zyskają i utrzymują przewagę konkurencyjną w światowej gospodarce.¹

W „Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku” wytypowano inteligentną specjalizację województwa mazowieckiego, w ramach której wyróżnia się przedsiębiorstwa działające w czterech obszarach: bezpieczna żywność, inteligentne systemy zarządzania, nowoczesne usługi dla biznesu oraz wysoka jakość życia. W celu umożliwienia interpretacji zjawisk opisywanych w statystyce publicznej w kontekście regionalnej inteligentnej specjalizacji, do każdego obszaru specjalizacji przypisano podklasy PKD poprzez skojarzenie rodzajów działalności firm z tematyką poruszaną przez każdy z obszarów. Należy jednak pamiętać, że przypisanie kodów PKD ma charakter wtórny i nie stanowi definicji obszarów inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego.

Niniejsze opracowanie obejmuje podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na koniec 2019 r., mające siedzibę na terenie województwa mazowieckiego, których przeważający rodzaj działalności wpisuje się do obszarów inteligentnej specjalizacji Mazowsza. W celu ustalenia liczby pracujących wykorzystano dane ZUS oraz KRUS.

Zgodnie z przyjętą w badaniu metodologią wybrano podmioty, które występowały w bazach ZUS lub KRUS jako płatnicy składek w 2019 r. Przedsiębiorstwa te zakwalifikowano do inteligentnej specjalizacji na podstawie kodów Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) określonych w załączniku 2. Na tej podstawie wyłoniono niemal 145 tys. podmiotów zaliczonych do obszarów inteligentnej specjalizacji Mazowsza, które stanowią blisko 36% wszystkich działających podmiotów i skupiają nieco mniej, bo 34% ogółu osób objętych ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania pracy.

Tablica 1. Podmioty gospodarki narodowej i pracujący w 2019 r.

Wyszczególnienie	Podmioty	Pracujący	Podmioty	Pracujący
	w liczbach bezwzględnych		w % ogółem	
Ogółem	403 006	3 630 074	100,0	100,0
W tym inteligentna specjalizacja	144 737	1 231 331	35,9	33,9
z tego:				
bezpieczna żywność	29 877	298 710	7,4	8,2
inteligentne systemy zarządzania	25 949	144 571	6,4	4,0
nowoczesne usługi dla biznesu	41 445	338 433	10,3	9,3
wysoka jakość życia	47 537	451 149	11,8	12,4

U w a g a. Podklasę PKD 71.20.A (71 podmiotów i 1532 pracujących) uwzględniono zarówno w pozycji „bezpieczna żywność”, jak i „wysoka jakość życia”, natomiast w pozycji „inteligentna specjalizacja” podklasę tę ujęto tylko raz.

Należy mieć na uwadze, że niniejsze badanie zostało przeprowadzone tzw. metodą przedsiębiorstw, w której wszystkie informacje dotyczące danego przedsiębiorstwa (za przedsiębiorstwo jest uznawana jedna jednostka prawna) przypisywane są głównej działalności i jednocześnie jednostce terytorialnej, w której znajduje się siedziba zarządu przedsiębiorstwa. W rzeczywistości przedsiębiorstwo może prowadzić zróżnicowaną działalność gospodarczą, zlokalizowaną pod więcej niż jednym adresem.

¹ Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3), Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg maj 2012, str. 13, cyt. za: Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku. System wspierania innowacyjności oraz inteligentna specjalizacja regionu, Warszawa 2015, str. 59.

Rozdział 1

Bezpieczna żywność

Bezpieczna żywność – przedsięwzięcia zwiększające dostępność i umożliwiające rozwój produktów spożywczych wysokiej jakości, zgodnych z ideą zrównoważonego rozwoju, bezpiecznych zarówno dla końcowego odbiorcy, jak i dla środowiska w całym cyklu produkcji i dystrybucji.²

Działalność, która wpisuje się w bezpieczną żywność jako obszar inteligentnej specjalizacji, prowadzi w województwie mazowieckim 29,9 tys. podmiotów, czyli 7,4% ogółu przedsiębiorstw. W podmiotach tych pracuje 298,7 tys. osób, co stanowi 8,2% ogółu pracujących.

Prawie połowa (48,2%) podmiotów prowadzących działalność w obszarze bezpiecznej żywności zajmuje się wybranymi rodzajami handlu hurtowego i detalicznego. Handel detaliczny dotyczy sprzedaży produktów spożywczych i napojów w różnego typu placówkach handlowych i na targowiskach. Handel hurtowy obejmuje nie tylko obrót żywymi zwierzętami, większością płodów rolnych, żywności i napojów, ale również maszynami i urządzeniami rolniczymi. Działalnością handlową zajmuje się relatywnie najwięcej, bo 34,0% pracujących na rzecz bezpiecznej żywności. Drugim pod względem liczby podmiotów (27,1%) i trzecim pod względem liczby pracujących (20,7%) rodzajem aktywności jest działalność usługowa związana z wyżywieniem i napojami (restauracje i inne placówki, catering). W przetwórstwie spożywczym, czyli produkcji artykułów spożywczych i napojów, pracuje 29,0% osób, jednak udział firm wśród przedsiębiorstw z obszaru bezpiecznej żywności wynosi 9,1%.

Tablica 2. Bezpieczna żywność – podmioty gospodarki narodowej i pracujący według wybranych rodzajów działalności w 2019 r.

Podklasy PKD	Rodzaje działalności	Podmioty	Pracujący	Podmioty	Pracujący
		w liczbach bezwzględnych		w odsetkach	
	Ogółem	29 877	298 710	100,0	100,0
	w tym:				
10.11.Z	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu	167	10 494	0,6	3,5
10.13.Z	Produkcja wyrobów z mięsa, włączając wyroby z mięsa drobiowego	202	9 667	0,7	3,2
10.71.Z	Produkcja pieczywa; produkcja świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek	1 239	20 853	4,1	7,0
22.22.Z	Produkcja opakowań z tworzyw sztucznych	355	10 339	1,2	3,5
46.31.Z	Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw	1 209	8 153	4,0	2,7
47.11.Z	Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych	6 561	53 555	22,0	17,9
47.81.Z	Sprzedaż detaliczna żywności, napojów i wyrobów tytoniowych prowadzona na straganach i targowiskach	884	1 322	3,0	0,4
56.10.A	Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne	5 885	47 685	19,7	16,0
56.21.Z	Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering)	1 043	5 473	3,5	1,8
75.00.Z	Działalność weterynaryjna	1 509	3 059	5,1	1,0

² Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku. System wspierania innowacyjności oraz inteligentna specjalizacja regionu, Warszawa 2015, str. 75.

Tablica 2 zawiera dane dla tych rodzajów działalności, które wyróżniają się znaczną liczbą podmiotów lub pracujących w omawianym obszarze. Relatywnie najwięcej jest przedsiębiorstw zajmujących się sprzedażą detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (22,0% podmiotów wpisujących się w tę specjalizację). W firmach tych pracuje 17,9% osób, czyli też stosunkowo najwięcej. Na drugim miejscu są restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne (19,7%) skupiające 16,0% pracujących.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowią zdecydowaną większość (80,4%) podmiotów zaliczanych do bezpiecznej żywności. Firmy te skupiają 30,2% osób i jest to zdecydowanie więcej niż w przypadku pozostałych obszarów inteligentnej specjalizacji. Ponad połowę (53,9%) pracujących angażują przedsiębiorstwa prowadzące działalność jako osoby prawne, a udział takich podmiotów wynosi 11,6%. Wśród osób prawnych zaznacza się przewaga spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i to zarówno pod względem liczby przedsiębiorstw, jak i związanych z nimi osób. W jednostkach organizacyjnych niemających osobowości prawnej, które stanowią 8,0% ogółu podmiotów w tej specjalizacji, pracuje 15,9% osób.

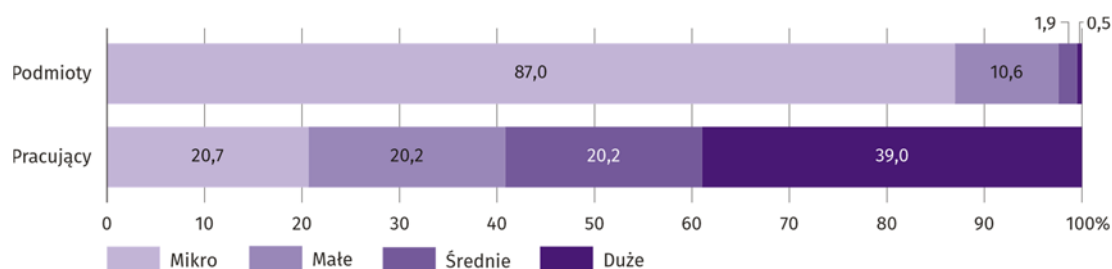
Tablica 3. Bezpieczna żywność – podmioty gospodarki narodowej i pracujący według wybranych form prawnych w 2019 r.

Wyszczególnienie	Podmioty	Pracujący	Podmioty	Pracujący
	w liczbach bezwzględnych		w odsetkach	
Ogółem	29 877	298 710	100,0	100,0
Osoby prawne	3 471	161 140	11,6	53,9
w tym:				
spółki akcyjne	91	30 295	0,3	10,1
spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	3 102	122 376	10,4	41,0
Jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	2 398	47 439	8,0	15,9
w tym:				
spółki cywilne	1 428	11 235	4,8	3,8
spółki jawne	569	17 275	1,9	5,8
spółki komandytowe	362	16 306	1,2	5,5
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	24 008	90 131	80,4	30,2

Podmioty działające w obszarze bezpiecznej żywności są w zdecydowanej większości firmami klasy mikro; stanowią 87,0%, przy czym jest to najmniejszy udział w porównaniu z odsetkiem mikroprzedsiębiorstw w pozostałych obszarach inteligentnej specjalizacji. Co dziesiąty podmiot wpisujący się w bezpieczną żywność prowadzi działalność jako mały przedsiębiorca (10,6% ogółu) i jest to wyższy odsetek niż w trzech pozostałych obszarach. Również dużych przedsiębiorstw zajmujących się bezpieczną żywnością jest stosunkowo więcej (0,5%) niż w innych obszarach.

Dwóch z pięciu (39,0%) pracujących w obszarze bezpiecznej żywności związanych jest z dużymi firmami. Każda z pozostałych trzech klas wielkości przedsiębiorstw skupia po około jednej piątej osób.

Wykres 1. Bezpieczna żywność – struktura podmiotów gospodarki narodowej i pracujących według klasy wielkości w 2019 r.

Większość (56,1%) podmiotów zajmujących się bezpieczną żywnością prowadzi działalność od 6 lub więcej lat. Przedsiębiorstwa te skupiają najwięcej, bo cztery piąte (79,7%) pracujących. W tym obszarze co piąta firma (20,8%) prowadzi działalność maksymalnie jeden rok. Z podmiotami o najkrótszym stażu związanych jest 6,2% osób. Jednostki prowadzące działalność od 2 do 5 lat stanowią 23,1%, a pracuje w nich 14,2% osób.

Wykres 2. Bezpieczna żywność – struktura podmiotów gospodarki narodowej i pracujących według okresu prowadzenia działalności w 2019 r.

Mikroprzedsiębiorstwa z co najmniej 6-letnim stażem działalności stanowią prawie połowę (46,4%) podmiotów aktywnych w obszarze bezpiecznej żywności. Znaczący jest również udział mikroprzedsiębiorstw działających nie dłużej niż 1 rok (20,0%). Najwięcej osób (36,3%) pracuje w podmiotach dużych o najdłuższym okresie prowadzenia działalności.

Tablica 4. Bezpieczna żywność – podmioty gospodarki narodowej i pracujący według klasy wielkości podmiotu i okresu prowadzenia działalności w 2019 r.

Wyszczególnienie	Podmioty					Pracujący				
	ogółem	mikro	małe	średnie	duże	ogółem	mikro	małe	średnie	duże
Ogółem	29 877	25 994	3 174	563	146	298 710	61 794	60 267	60 275	116 374
1 rok i mniej	6 220	5 979	208	31	2	18 456	10 868	3 687	3 182	719
2 lata	2 039	1 873	150	14	2	10 349	4 215	2 768	1 405	1 961
3 lata	1 735	1 535	176	19	5	13 330	3 670	3 471	2 351	3 838
4 lata	1 590	1 405	160	23	2	9 481	3 398	2 883	2 625	575
5 lat	1 528	1 337	173	15	3	9 120	3 235	3 265	1 708	912
6 lat i więcej	16 765	13 865	2 307	461	132	237 974	36 408	44 193	49 004	108 369

W firmach działających w zakresie bezpiecznej żywności przeciętna liczba pracujących jest wyższa niż w podmiotach aktywnych w pozostałych obszarach i wynosi 10 osób. Średnio najmniej osób związanych jest z jednostkami o najkrótszym stażu (3 osoby), a najwięcej – z przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność od 6 lub więcej lat (14 osób). W podmiotach mikro działających do 5 lat pracują przeciętnie 2 osoby, a w mikroprzedsiębiorstwach aktywnych od minimum 6 lat – 3 osoby. Przeciętna liczba pracujących w podmiotach małych, średnich i dużych nie zwiększa się wraz z dłuższym okresem działalności. Z małymi firmami związanych jest średnio od 18 do 20 osób. Podmioty średnie skupiają przeciętnie od 100 do 124 pracujących, a duże od 288 do 981 osób.

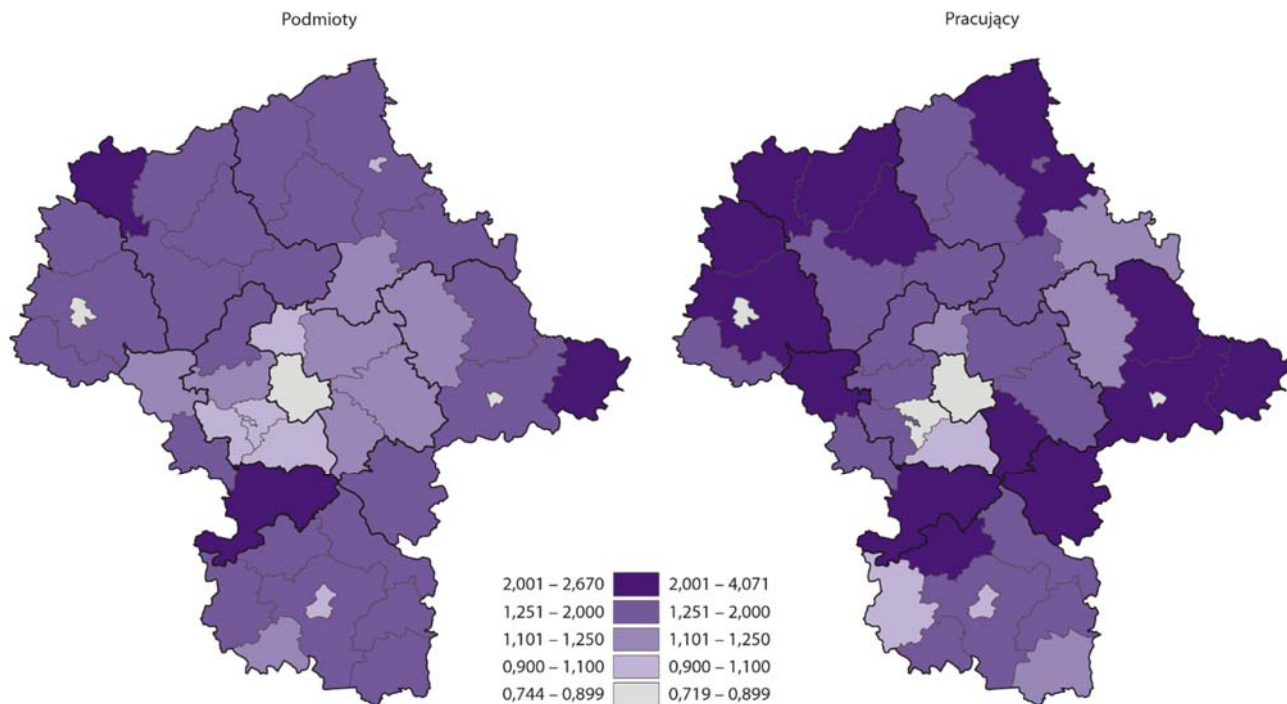
Zastosowany w analizach wskaźnik lokalizacji (LQ_w) pozwala na określenie stopnia koncentracji przestrzennej podmiotów i pracujących w obszarze bezpiecznej żywności względem całego województwa mazowieckiego. O regionalnej lub lokalnej specjalizacji świadczą wartości wskaźnika większe niż 1,25.

Dla liczby podmiotów ta wartość progowa została przekroczona w 25 spośród 42 powiatów, a dla liczby pracujących – w 31 powiatach. Pod względem rozmieszczenia przestrzennego podmiotów, działalność w obszarze bezpiecznej żywności ma relatywnie największe znaczenie w powiatach żuromińskim, grójeckim i łosickim. Występuje w nich przynajmniej dwukrotnie wyższe niż średnio w województwie skupienie przedsiębiorstw wpisujących się w tę specjalizację.

W powiecie sokołowskim występuje rekordowy, ponad czterokrotnie wyższy niż średnio w województwie, udział pracujących w przedsiębiorstwach zajmujących się bezpieczną żywnością. Do największych skupisk pracujących w tej specjalizacji należą również powiaty siedlecki, ciechanowski i ostrołęcki, gdzie udział osób przynajmniej trzykrotnie przekracza średnią dla województwa. W 10 powiatach – otwockim, łosickim, żuromińskim, sochaczewskim, sierpeckim, grójeckim, płockim,

mławskim, białobrzeskim i garwolińskim – obszar bezpiecznej żywności ma ponad dwukrotnie większy udział w powiatowym rynku pracy w stosunku do całego województwa.

Mapa 1. Bezpieczna żywność – wskaźnik lokalizacji (LQ_w) według powiatów w 2019 r.

Bezpieczna żywność jest obszarem inteligentnej specjalizacji charakterystycznym dla regionu mazowieckiego regionalnego. Zarówno pod względem podmiotów, jak i pracujących specjalizacja ta wykazuje silną koncentrację przestrzenną w podregionie ciechanowskim, żyrardowskim, siedleckim i ostrołęckim. W podregionie radomskim wskaźnik lokalizacji przekracza wartość progową dla liczby podmiotów, a w podregionie płockim – dla pracujących. Ponadprzeciętne skupisko osób pracujących w obszarze bezpiecznej żywności występuje również w podregionie warszawskim wschodnim.

Rozdział 2

Inteligentne systemy zarządzania

Inteligentne systemy zarządzania – rozwiązania infrastrukturalne i procesowe charakteryzujące się wysokim stopniem adaptacyjności, prowadzące do wzrostu automatyzacji i umożliwiające skuteczny monitoring procesów związanych z aktywnością gospodarczą, umożliwiające m.in. zwiększanie efektywności surowcowej i energetycznej oraz poprawę jakości życia, także w kontekście bezpieczeństwa ludzi.³

W województwie mazowieckim działalność w zakresie inteligentnych systemów zarządzania prowadzi 25,9 tys. podmiotów, w których pracuje 144,6 tys. osób. W porównaniu z pozostałymi trzema obszarami inteligentnej specjalizacji Mazowsza zarówno liczba przedsiębiorstw, jak i liczba pracujących jest tutaj najmniejsza (stanowi odpowiednio 6,4% i 4,0% ogółu).

Podmioty wpisujące się w obszar inteligentnych systemów zarządzania zajmują się przede wszystkim działalnością informatyczną (88,5% przedsiębiorstw, w których pracuje 59,6% osób). Drugim rodzajem działalności jest telekomunikacja skupiająca 4,3% podmiotów z udziałem pracujących na poziomie 29,1%. Znacznie mniej osób (7,6%) pracuje w podmiotach prowadzących wybrane rodzaje działalności z działy produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych. Przedsiębiorstwa te stanowią 2,6% ogółu podmiotów z zakresu inteligentnych systemów zarządzania.

W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dla przeważających rodzajów działalności spośród zaklasyfikowanych do inteligentnych systemów zarządzania. Co drugie przedsiębiorstwo aktywne w tym zakresie prowadzi działalność związaną z oprogramowaniem (51,5% ogółu), a co czwarte – działalność związaną z doradztwem w zakresie informatyki (25,1%). Te dwa rodzaje działalności skupiają również największą część pracujących – odpowiednio 35,7% i 16,2%.

Tablica 5. Inteligentne systemy zarządzania – podmioty gospodarki narodowej i pracujący według wybranych rodzajów działalności w 2019 r.

Podklasy PKD	Rodzaje działalności	Podmioty	Pracujący	Podmioty	Pracujący
		w liczbach bezwzględnych		w odsetkach	
	Ogółem	25 949	144 571	100,0	100,0
	w tym:				
61.10.Z	Działalność w zakresie telekomunikacji przewodowej	544	20 098	2,1	13,9
61.20.Z	Działalność w zakresie telekomunikacji bezprzewodowej, z wyłączeniem telekomunikacji satelitarnej	323	18 980	1,2	13,1
62.01.Z	Działalność związana z oprogramowaniem	13 359	51 644	51,5	35,7
62.02.Z	Działalność związana z doradztwem w zakresie informatyki	6 508	23 402	25,1	16,2
62.09.Z	Pozostała działalność usługowa w zakresie technologii informatycznych i komputerowych	1 901	8 128	7,3	5,6

Podmiotami gospodarki narodowej zaliczanymi do inteligentnych systemów zarządzania są w ogromnej większości (88,7%) osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Co dziesiąte przedsiębiorstwo prowadzi działalność jako osoba prawna (9,8%) i są to przede wszystkim spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (9,1%). Najwięcej pracujących skupiają podmioty prowadzące działalność jako osoby prawne (77,4%), przy czym ponad połowa pracujących związana jest ze spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością (54,8%).

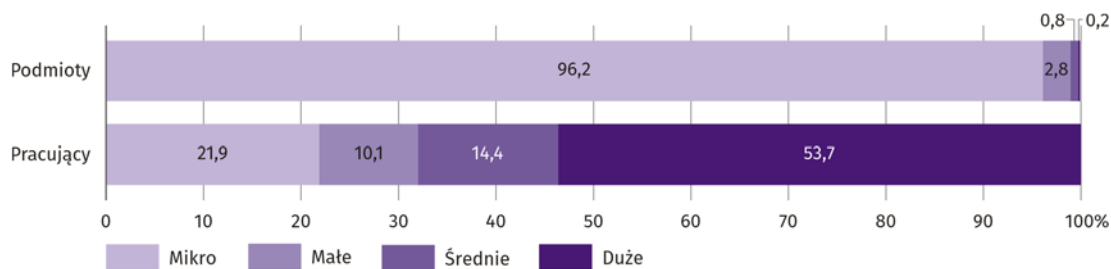
³ Regionalna Strategia..., op. cit., str. 76.

Tablica 6. Inteligentne systemy zarządzania – podmioty gospodarki narodowej i pracujący według wybranych form prawnych w 2019 r.

Wyszczególnienie	Podmioty	Pracujący	Podmioty	Pracujący
	w liczbach bezwzględnych		w odsetkach	
Ogółem	25 949	144 571	100,0	100,0
Osoby prawne	2 544	111 843	9,8	77,4
w tym:				
spółki akcyjne	174	31 830	0,7	22,0
spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	2 367	79 192	9,1	54,8
Jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	389	5 375	1,5	3,7
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	23 016	27 353	88,7	18,9

Z ogółu podmiotów prowadzących działalność w obszarze inteligentnych systemów zarządzania 99% to przedsiębiorstwa klasy mikro i małe. Tylko co setny podmiot zalicza się do podmiotów średnich (0,8%) lub dużych (0,2%). Jednak to ten 1% średnich i dużych przedsiębiorstw skupia ponad dwie trzecie (68,0%) ogółu pracujących. Największy udział pracujących (53,7%) przypada na największe podmioty, stanowiące 0,2% przedsiębiorstw o tym profilu działalności. W najliczniejszej grupie mikroprzedsiębiorstw pracuje 21,9% osób. Co dziesiąta osoba pracuje w podmiocie małym, a co siódma – w średniej firmie.

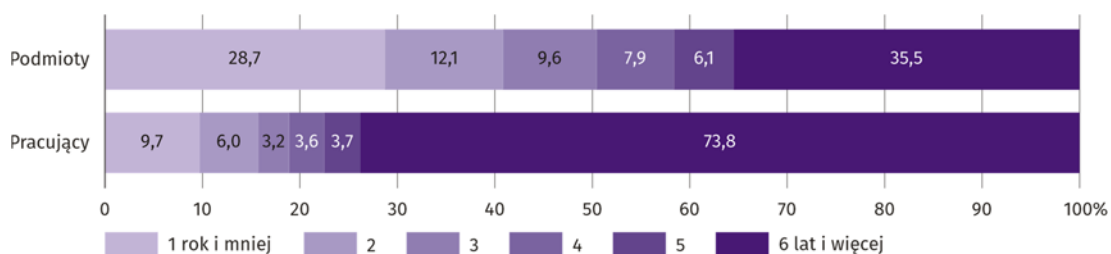
Wykres 3. Inteligentne systemy zarządzania – struktura podmiotów gospodarki narodowej i pracujących według klasy wielkości w 2019 r.

Pod względem okresu prowadzenia działalności podmioty z obszaru inteligentnych systemów zarządzania dzielą się niemal równo na dwie części – 50,4% przedsiębiorstw jest aktywnych maksymalnie 3 lata, a 49,6% działa 4 lata lub dłużej. Relatywnie najwięcej jest przedsiębiorstw, które prowadzą działalność 6 lub więcej lat (35,5%) oraz nowych podmiotów, których aktywność nie przekracza 1 roku (28,7%).

Prawie trzy czwarte (73,8%) osób pracujących w obszarze inteligentnych systemów zarządzania zatrudnionych jest w najdłużej działających podmiotach (6 lat lub więcej). W przedsiębiorstwach o najkrótszym stażu (1 rok lub mniej) pracuje co dziesiąta osoba (9,7%). Około 16,5% pracujących związanych jest z podmiotami działającymi od 2 do 5 lat, które stanowią 35,8% ogółu przedsiębiorstw w tym obszarze.

Wykres 4. Inteligentne systemy zarządzania – struktura podmiotów gospodarki narodowej i pracujących według okresu prowadzenia działalności w 2019 r.

W obszarze inteligentnych systemów zarządzania najwięcej jest mikroprzedsiębiorstw działających od co najmniej 6 lat (stanowią 33,0% ogółu podmiotów), a w dalszej kolejności – mikroprzedsiębiorstw działających nie dłużej niż 1 rok (28,3%). Z kolei niemal połowę pracujących (48,5%) skupiają duże podmioty z najdłuższym stażem.

Tablica 7. Inteligentne systemy zarządzania – podmioty gospodarki narodowej i pracujący według klasy wielkości podmiotu i okresu prowadzenia działalności w 2019 r.

Wyszczególnienie	Podmioty					Pracujący				
	ogółem	mikro	małe	średnie	duże	ogółem	mikro	małe	średnie	duże
Ogółem	25 949	24 958	729	199	63	144 571	31 639	14 575	20 794	77 563
1 rok i mniej	7 436	7 344	74	15	3	14 087	8 478	1 397	1 507	2 705
2 lata	3 146	3 077	57	10	2	8 619	3 677	1 148	1 148	2 646
3 lata	2 499	2 434	56	9	–	4 643	2 962	936	745	–
4 lata	2 058	2 004	36	18	–	5 148	2 430	665	2 053	–
5 lat	1 593	1 544	40	7	2	5 416	2 001	716	571	2 128
6 lat i więcej	9 217	8 555	466	140	56	106 658	12 091	9 713	14 770	70 084

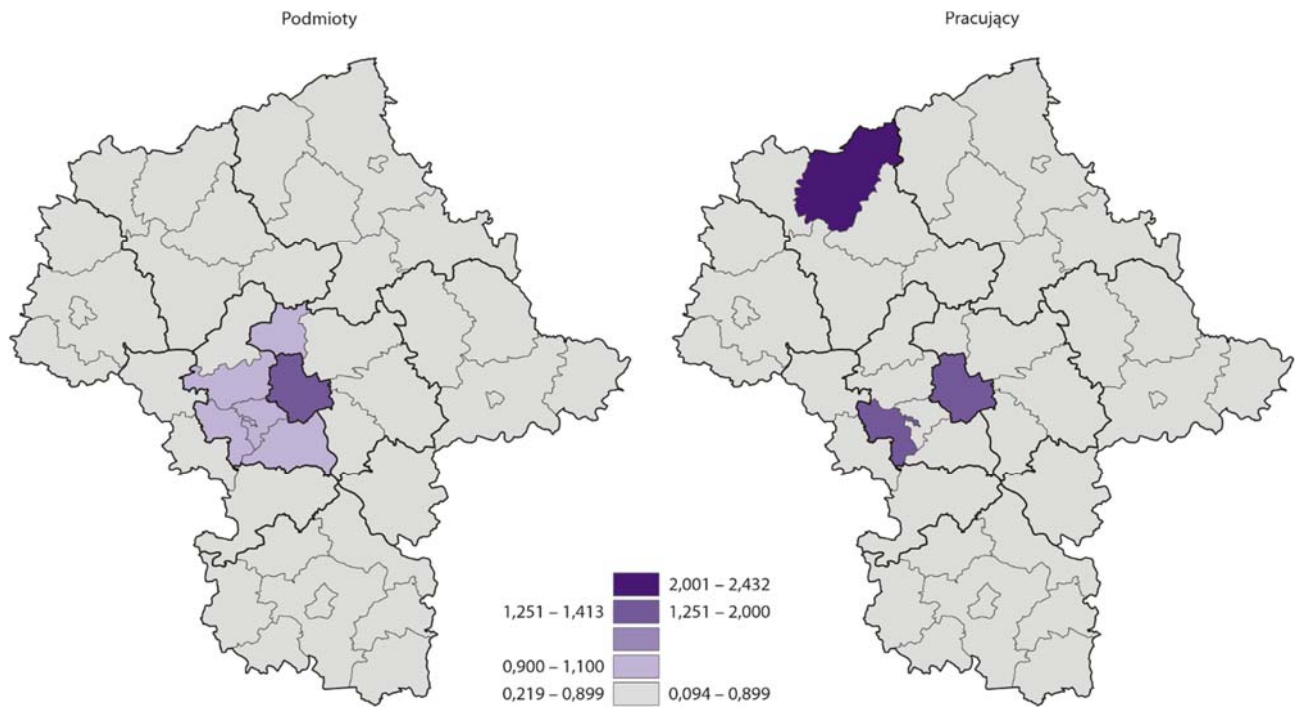
Przeciętna liczba pracujących w podmiotach prowadzących działalność w zakresie inteligentnych systemów zarządzania wynosi 6 osób i najwyższa jest w przedsiębiorstwach o najdłuższym, bo co najmniej 6-letnim stażu (12 osób). W mikroprzedsiębiorstwach, niezależnie od okresu działalności, pracuje średnio 1 osoba, a w firmach małych – od 17 do 21 osób. W podmiotach średnich pracuje przeciętnie od 82 osób (staż podmiotu 5 lat) do 115 osób (2 lata), natomiast w podmiotach największych – od 902 (1 rok i mniej) do 1323 (2 lata).

Zastosowany w analizach wskaźnik lokalizacji (LQ_w) pozwala na określenie stopnia koncentracji przestrzennej podmiotów i pracujących w obszarze inteligentnych systemów zarządzania względem całego województwa mazowieckiego. O regionalnej lub lokalnej specjalizacji świadczą wartości wskaźnika większe niż 1,25.

Wyniki badania terytorialnej koncentracji podmiotów wpisujących się w inteligentne systemy zarządzania wskazują, że ich ponadprzeciętnym skupiskiem jest jedynie miasto Warszawa. Powiaty pruszkowski i grodziski posiadają niemal taki sam udział podmiotów działających w tej specjalizacji jak średnio całe województwo. Względny niedobór takich przedsiębiorstw w odniesieniu do województwa mazowieckiego charakteryzują się przede wszystkim powiaty mławski, szydłowiecki i makowski. Powiat mławski jest jednak liderem pod względem skupiska osób pracujących w inteligentnych systemach zarządzania – jest ich tutaj niemal dwuipółkrotnie więcej niż przeciętnie w województwie. Dla pracujących w tej specjalizacji wartość progowa wskaźnika (1,25) została przekroczona jeszcze tylko w Warszawie i powiecie grodziskim.

Działalność w zakresie inteligentnych systemów zarządzania skoncentrowana jest przestrzennie jedynie w kilku powiatach. Dane nie wskazują na istnienie jakiegokolwiek skupiska na poziomie regionów czy podregionów (z wyjątkiem oczywiście podregionu miasto Warszawa).

Mapa 2. Inteligentne systemy zarządzania – wskaźnik lokalizacji (LQ_w) według powiatów w 2019 r.

Rozdział 3

Nowoczesne usługi dla biznesu

Nowoczesne usługi dla biznesu – mechanizmy wspierania działalności gospodarczej; usługi „szyte na miarę”, dostosowane do indywidualnych potrzeb, zapewniające kapitał, infrastrukturę i zasoby wiedzy niezbędne do rozwoju i wzrostu aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw.⁴

Nowoczesne usługi dla biznesu są obszarem inteligentnej specjalizacji, do którego w województwie mazowieckim zalicza się 41,4 tys. podmiotów, co stanowi 10,3% ogółu aktywnych w regionie. W przedsiębiorstwach tych pracuje 338,4 tys. osób, czyli 9,3% ogółu pracujących.

Wśród podmiotów świadczących nowoczesne usługi dla biznesu relatywnie najwięcej (40,8%) jest firm, które są aktywne w obszarze doradztwa związanego z zarządzaniem lub są firmami centralnymi (head offices). W przedsiębiorstwach tych pracuje 23,0% osób. Działalność rachunkowo-księgową i doradztwo podatkowe skupia 22,9% podmiotów i 12,8% osób. Na trzecim miejscu pod względem liczby podmiotów znajduje się działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – tego rodzaju usługi świadczy 16,5% firm i 8,4% pracujących. Stosunkowo najwięcej osób (42,4%) pracuje w instytucjach, które zajmują się finansową działalnością usługową (bez ubezpieczeń, funduszy emerytalnych i banku centralnego). Udział tych instytucji wynosi 5,4%.

W zamieszczonej poniżej tablicy pokazane zostały informacje o przeważających – ze względu na liczbę podmiotów lub liczbę pracujących – rodzajach działalności. Najwięcej wpisujących się w ten obszar jednostek (35,8%) zajmuje się pozostałym doradztwem w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania. Firmy te, oferujące doradztwo i pomoc m.in. w strategicznym planowaniu, zarządzaniu produkcją lub zasobami ludzkimi czy w kontroli kosztów, skupiają jedną piątą (19,6%) pracujących. Więcej, bo jedna trzecia (33,8%) osób pracuje w bankach, kasach oszczędnościowych i innych podmiotach prowadzących pozostałe pośrednictwo pieniężne.

Tablica 8. Nowoczesne usługi dla biznesu – podmioty gospodarki narodowej i pracujący według wybranych rodzajów działalności w 2019 r.

Podklasy PKD	Rodzaje działalności	Podmioty	Pracujący	Podmioty	Pracujący
		w liczbach bezwzględnych		w odsetkach	
	Ogółem	41 445	338 433	100,0	100,0
	w tym:				
64.19.Z	Pozostałe pośrednictwo pieniężne	623	114 549	1,5	33,8
66.19.Z	Pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	2 254	27 951	5,4	8,3
68.31.Z	Pośrednictwo w obrocie nieruchomościami	2 847	6 873	6,9	2,0
68.32.Z	Zarządzanie nieruchomościami wykonywane na zlecenie	3 971	21 473	9,6	6,3
69.20.Z	Działalność rachunkowo-księgową; doradztwo podatkowe	9 502	43 389	22,9	12,8
70.22.Z	Pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania	14 857	66 324	35,8	19,6
74.90.Z	Pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, gdzie indziej niesklasyfikowana	3 005	5 883	7,3	1,7

⁴ Regionalna Strategia..., op. cit., str. 78.

Nowoczesne usługi dla biznesu świadczą w ogromnej większości (78,2%) osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Warto jednak zauważyć, że w zestawieniu z pozostałymi obszarami inteligentnej specjalizacji ich udział jest tu najmniejszy. Osób prawnych działających w nowoczesnych usługach dla biznesu jest 13,8% i jest to najwyższy odsetek w porównaniu z pozostałymi. Jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej stanowią 8,0% ogółu podmiotów o tym profilu.

Najwięcej, bo trzech z czterech (75,0%) pracujących skupiają przedsiębiorstwa prowadzące działalność jako spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i inne osoby prawne. Pozostała jedna czwarta osób pracuje w ramach działalności gospodarczej osób fizycznych (14,3%) lub w jednostkach organizacyjnych niemających osobowości prawnej (10,7%).

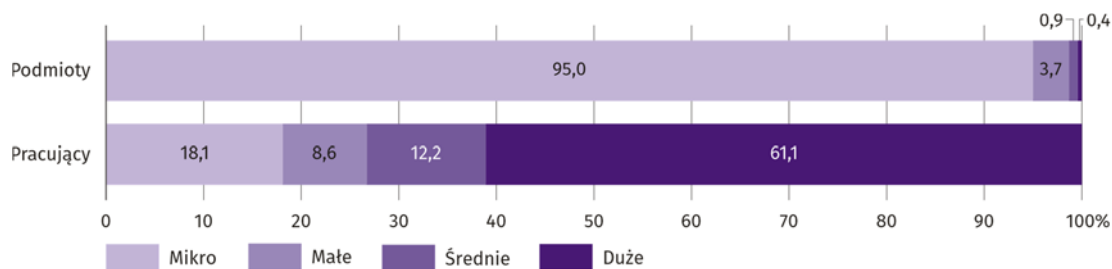
Tablica 9. Nowoczesne usługi dla biznesu – podmioty gospodarki narodowej i pracujący według wybranych form prawnych w 2019 r.

Wyszczególnienie	Podmioty	Pracujący	Podmioty	Pracujący
	w liczbach bezwzględnych		w odsetkach	
Ogółem	41 445	338 433	100,0	100,0
Osoby prawne	5 721	253 777	13,8	75,0
w tym:				
spółki akcyjne	409	132 590	1,0	39,2
spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	4 638	102 326	11,2	30,2
Jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	3 320	36 190	8,0	10,7
w tym:				
wspólnoty mieszkaniowe	2 055	2 558	5,0	0,8
spółki komandytowe	424	12 733	1,0	3,8
oddziały zagranicznych przedsiębiorców	82	10 596	0,2	3,1
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	32 404	48 466	78,2	14,3

Podmioty świadczące nowoczesne usługi dla biznesu są na ogół najmniejszymi przedsiębiorstwami: klasy mikro (95,0%) lub małymi (3,7%). Pracuje w nich około jednej czwartej (26,7%) ogółu osób pracujących w tym obszarze: 18,1% w firmach mikro i 8,6% w małych.

Duże podmioty, których udział wynosi 0,4% przedsiębiorstw tutaj zaklasyfikowanych, zatrudniają trzy piąte (61,1%) osób. Średnie przedsiębiorstwa stanowią 0,9% i skupiają 12,2% pracujących.

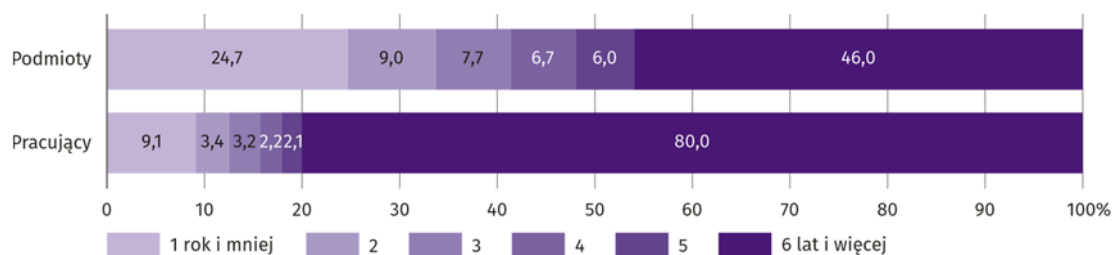
Wykres 5. Nowoczesne usługi dla biznesu – struktura podmiotów gospodarki narodowej i pracujących według klasy wielkości w 2019 r.

Większość (58,7%) podmiotów świadczących nowoczesne usługi dla biznesu aktywnych jest od 4 lub więcej lat. Udział przedsiębiorstw z krótszym, maksymalnie 3-letnim, stażem wynosi 41,4%. Blisko połowa podmiotów (46,0%) prowadzi działalność najdłużej, 6 lat lub więcej. Najmłodsze przedsiębiorstwa, aktywne od maksymalnie 1 roku, stanowią jedną czwartą (24,7%) ogółu podmiotów w tym obszarze.

Cztery z pięciu osób pracują w najdłużej działających podmiotach (6 lat lub więcej). Najkrócej działające przedsiębiorstwa skupiają 9,1% pracujących w nowoczesnych usługach dla biznesu. Co dziewiąta osoba (10,9%) związana jest z podmiotami, które działają od 2 do 5 lat (ich udział wynosi 29,4%).

Wykres 6. Nowoczesne usługi dla biznesu – struktura podmiotów gospodarki narodowej i pracujących według okresu prowadzenia działalności w 2019 r.

Działalność w zakresie nowoczesnych usług dla biznesu prowadzą przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa z co najmniej 6-letnim stażem (42,5% podmiotów) oraz mikroprzedsiębiorstwa aktywne nie dłużej niż 1 rok (24,2%). Łącznie stanowią one dwie trzecie podmiotów w tym obszarze. Pod względem liczby pracujących przewagę mają jednak duże przedsiębiorstwa z najdłuższym stażem, które skupiają 55,4% osób.

Tablica 10. Nowoczesne usługi dla biznesu – podmioty gospodarki narodowej i pracujący według klasy wielkości podmiotu i okresu prowadzenia działalności w 2019 r.

Wyszczególnienie	Podmioty					Pracujący				
	ogółem	mikro	małe	średnie	duże	ogółem	mikro	małe	średnie	duże
Ogółem	41 445	39 390	1 516	385	154	338 433	61 336	28 951	41 264	206 882
1 rok i mniej	10 226	10 011	166	31	18	30 856	12 763	2 983	3 202	11 908
2 lata	3 730	3 620	87	17	6	11 587	5 168	1 633	1 525	3 261
3 lata	3 171	3 042	109	15	5	10 849	4 469	2 013	1 793	2 574
4 lata	2 787	2 704	70	10	3	7 334	3 915	1 194	1 125	1 100
5 lat	2 480	2 389	74	15	2	7 094	3 616	1 431	1 505	542
6 lat i więcej	19 051	17 624	1 010	297	120	270 713	31 405	19 697	32 114	187 497

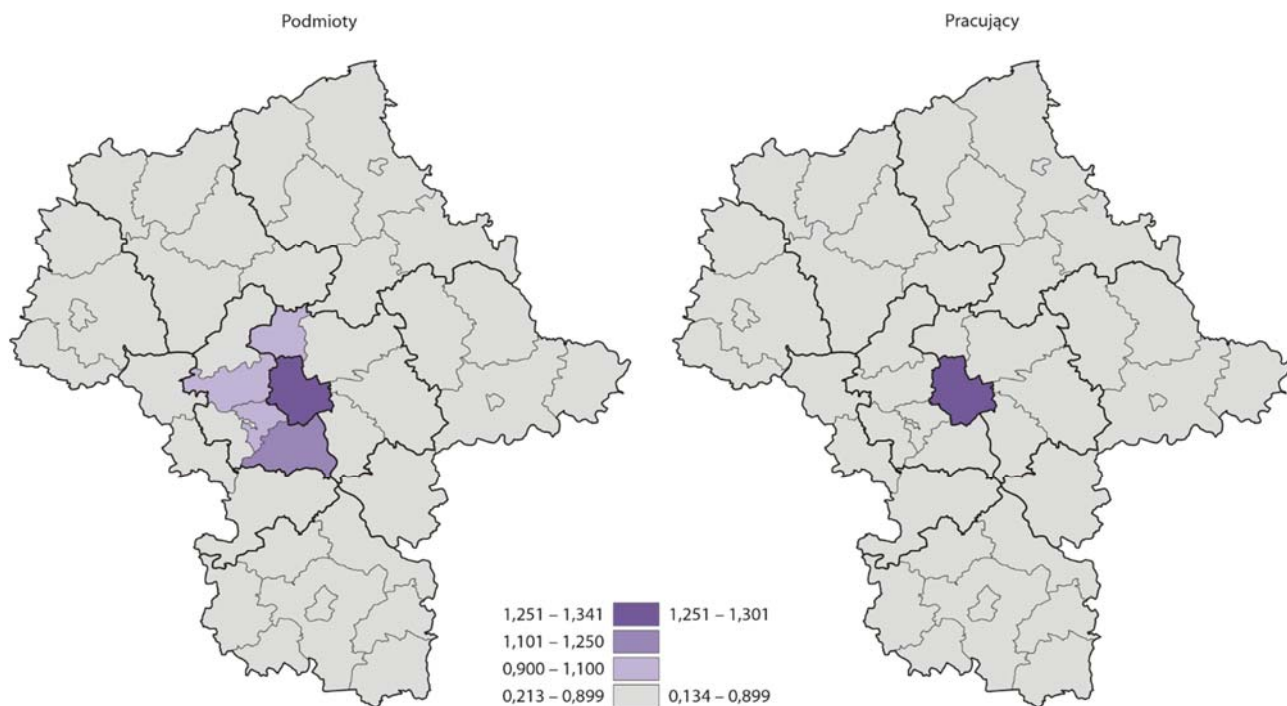
W podmiotach świadczących nowoczesne usługi dla biznesu pracuje przeciętnie 8 osób, najwięcej w przedsiębiorstwach aktywnych od co najmniej 6 lat (14 osób). Średnia liczba pracujących w mikroprzedsiębiorstwach z przynajmniej 5-letnim stażem wynosi 2 osoby, a w działających krócej – 1 osoba. W małych firmach pracuje przeciętnie od 17 do 20 osób, a w podmiotach średnich od 90 (staż podmiotu 2 lata) do 120 osób (3 lata). Duże przedsiębiorstwa skupiają średnio od 271 osób pracujących (5 lat) do 1562 (6 lat lub więcej).

Zastosowany w analizach wskaźnik lokalizacji (LQ_w) pozwala na określenie stopnia koncentracji przestrzennej podmiotów i pracujących w obszarze nowoczesnych usług dla biznesu względem całego województwa mazowieckiego. O regionalnej lub lokalnej specjalizacji świadczą wartości wskaźnika większe niż 1,25.

Świadczenie nowoczesnych usług dla biznesu jest charakterystyczne dla m.st. Warszawy – to tutaj znajduje się jedyne w skali całego województwa skupisko zarówno podmiotów, jak i osób pracujących w tym obszarze. Udział podmiotów prowadzących omawianą działalność w powiatach warszawskim zachodnim, pruszkowskim i legionowskim jest porównywalny do odsetka takich podmiotów w całym województwie.

W odniesieniu do województwa największe względne niedobory przedsiębiorstw świadczących nowoczesne usługi dla biznesu występują w powiatach lipskim, ostrołęckim, żuromińskim, przysuskim i makowskim.

Mapa 3. Nowoczesne usługi dla biznesu – wskaźnik lokalizacji (LQ_w) według powiatów w 2019 r.

Rozdział 4

Wysoka jakość życia

Wysoka jakość życia – rozwiązania technologiczne i organizacyjne wykorzystywane do świadczenia usług społecznych, w szczególności w zakresie edukacji, zdrowia, bezpieczeństwa, pracy i spędzania czasu wolnego; działania ukierunkowane na stymulowanie innowacji społecznych, rozwój kapitału społecznego i przeciwdziałanie negatywnym skutkom polaryzacji rozwojowej regionu.⁵

Spośród czterech obszarów inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego, wysoka jakość życia skupia największą liczbę podmiotów oraz najwięcej pracujących. W obszarze tym działalność prowadzi 47,5 tys. podmiotów (11,8% ogółu), w których pracuje 451,1 tys. osób (12,4% ogółu).

Większość jednostek działających na rzecz wysokiej jakości życia zajmuje się opieką zdrowotną (59,1%) i relatywnie najliczniejsze są tutaj praktyki lekarskie (38,5%). W opiece zdrowotnej pracuje 35,4% osób, stosunkowo najwięcej w szpitalach (13,1%). Drugą pod względem liczebności podmiotów grupą są instytucje zajmujące się edukacją, od placówek wychowania przedszkolnego po szkoły wyższe⁶ oraz wybranymi pozaszkolnymi formami edukacji i działalnością wspomagającą. Podmioty te stanowią 24,5%, a pracuje w nich ponad połowa (52,1%) osób.

Kolejną grupą jednostek wpisujących się w wysoką jakość życia są podmioty prowadzące działalność twórczą związaną z kulturą i rozrywką. Ich udział wynosi 6,7% i skupiają one 3,8% pracujących. Działalnością w zakresie sportu, rozrywki i rekreacji zajmuje się 5,6% przedsiębiorstw, w których pracuje 4,0% osób.

Tablica 11. Wysoka jakość życia – podmioty gospodarki narodowej i pracujący według wybranych rodzajów działalności w 2019 r.

Podklasy PKD	Rodzaje działalności	Podmioty	Pracujący	Podmioty	Pracujący
		w liczbach bezwzględnych		w odsetkach	
	Ogółem	47 537	451 149	100,0	100,0
	w tym:				
85.10.Z	Placówki wychowania przedszkolnego	1 496	36 231	3,1	8,0
85.20.Z	Szkoły podstawowe	1 384	76 496	2,9	17,0
85.42.Z	Szkoły wyższe	102	46 158	0,2	10,2
85.59.B	Pozostałe pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane	4 354	17 465	9,2	3,9
85.60.Z	Działalność wspomagająca edukację	1 508	39 513	3,2	8,8
86.10.Z	Działalność szpitali	239	59 123	0,5	13,1
86.21.Z	Praktyka lekarska ogólna	4 430	32 834	9,3	7,3
86.22.Z	Praktyka lekarska specjalistyczna	9 112	23 044	19,2	5,1
86.23.Z	Praktyka lekarska dentystyczna	4 767	10 009	10,0	2,2
86.90.C	Praktyka pielęgniarek i położnych	2 389	3 622	5,0	0,8
86.90.E	Pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej, gdzie indziej niesklasyfikowana	3 614	21 528	7,6	4,8

⁵ Regionalna Strategia..., op. cit., str. 79.

⁶ Z wyłączeniem kolegiów pracowników służb społecznych oraz placówek doskonalenia nauczycieli.

Tablica 11 zawiera dane dla przeważających rodzajów działalności w ramach dwóch najliczniejszych kategorii: opieki zdrowotnej i edukacji. Pod względem liczby podmiotów w opiece zdrowotnej stosunkowo najwięcej jest specjalistycznych praktyk lekarskich, jednak najwięcej osób – poza szpitalami – skupiają ogólne praktyki lekarskie. Pracujący w edukacji związani są głównie ze szkołami podstawowymi lub wyższymi, ale liczbą podmiotów wyróżniają się pozostałe (nieujęte w innych grupach) pozaszkolne formy edukacji, takie jak np. działalność placówek kształcenia praktycznego lub ustawicznego, prowadzenie różnego rodzaju kursów (wyrównawczych, komputerowych, udzielania pierwszej pomocy, szybkiego czytania itp.) czy korepetycji.

Pod względem formy prawnej podmiotami aktywnymi w obszarze wysokiej jakości życia są przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (82,9%). Co jedenasty podmiot (9,2%) prowadzi działalność jako jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, a najmniejszy jest udział osób prawnych (7,9%). Jednak pod względem liczby pracujących kolejność jest odwrotna: najwięcej, bo blisko połowę (46,4%) skupiają osoby prawne, w mniejszym stopniu jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej (39,0% pracujących). Wśród osób prawnych wyższą od pozostałych liczebnością – zarówno podmiotów, jak i osób – wyróżniają się spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W kategorii jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej liderem są publiczne szkoły podstawowe.

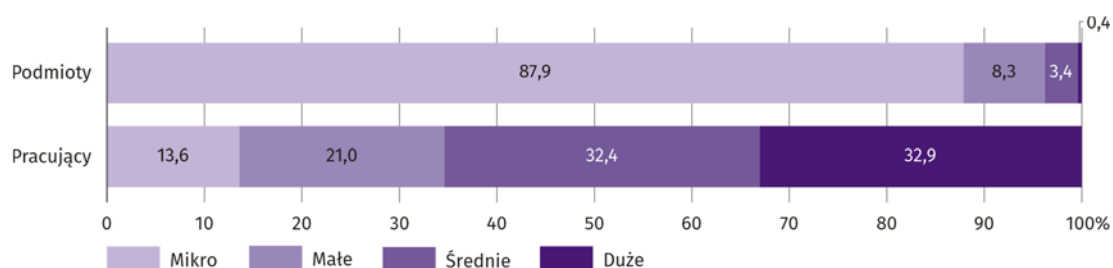
W porównaniu z pozostałymi trzema obszarami inteligentnej specjalizacji wśród podmiotów działających na rzecz wysokiej jakości życia jest relatywnie najwięcej jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (i również liczba pracujących w takich jednostkach jest najwyższa), a najmniej jest osób prawnych (i także skupiają one najmniejszy udział pracujących).

Tablica 12. Wysoka jakość życia – podmioty gospodarki narodowej i pracujący według wybranych form prawnych w 2019 r.

Wyszczególnienie	Podmioty	Pracujący	Podmioty	Pracujący
	w liczbach bezwzględnych		w odsetkach	
Ogółem	47 537	451 149	100,0	100,0
Osoby prawne	3 749	209 152	7,9	46,4
w tym:				
uczelnie	81	45 507	0,2	10,1
spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	2 030	73 441	4,3	16,3
samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej	168	49 761	0,4	11,0
Jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	4 364	176 155	9,2	39,0
w tym:				
przedszkola publiczne	774	24 951	1,6	5,5
publiczne szkoły podstawowe	1 210	70 001	2,5	15,5
publiczne zespoły szkół i placówek systemu oświaty	456	33 323	1,0	7,4
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	39 424	65 842	82,9	14,6

Zdecydowaną większość (87,9%) ogółu podmiotów zajmujących się wysoką jakością życia stanowią podmioty mikro. Pracuje w nich 13,6% osób, czyli najmniej w porównaniu z podmiotami mikro z innych obszarów specjalizacji. Co dwunasty (8,3%) przedsiębiorca działający w obszarze wysokiej jakości życia jest podmiotem małym. Pracuje w nich 21,0% osób, czyli najwięcej w zestawieniu z małymi podmiotami zaliczanymi do pozostałych obszarów. Wysoka jakość życia wyróżnia się również najwyższym udziałem średnich przedsiębiorstw (3,4%), które skupiają najwięcej, bo niemal jedną trzecią (32,4%) pracujących. Z dużymi podmiotami, których odsetek wynosi 0,4%, związana jest co trzecia osoba (32,9%) i jest to najmniej w porównaniu z pozostałymi obszarami.

Wykres 7. Wysoka jakość życia – struktura podmiotów gospodarki narodowej i pracujących według klasy wielkości w 2019 r.

Większość (57,4%) podmiotów aktywnych w obszarze wysokiej jakości życia prowadzi działalność od 6 lub więcej lat. Instytucje te skupiają najwięcej, bo 84,1% pracujących. Oznacza to – w porównaniu z pozostałymi obszarami inteligentnej specjalizacji – największy udział podmiotów o najdłuższym stażu, w których pracuje też najwięcej osób. Jednocześnie wśród przedsiębiorstw wpisujących się w tę specjalizację, w zestawieniu z innymi, jest najmniej podmiotów działających maksymalnie jeden rok (19,3%). Również udział pracujących w tych najmłodszych instytucjach jest najmniejszy w porównaniu z analogicznymi podmiotami działającymi w innych obszarach specjalizacji. Jednostki prowadzące działalność od 2 do 5 lat stanowią 23,3%, a pracuje w nich 11,2% osób.

Wykres 8. Wysoka jakość życia – struktura podmiotów gospodarki narodowej i pracujących według okresu prowadzenia działalności w 2019 r.

Wśród podmiotów działających na rzecz wysokiej jakości życia najwięcej jest aktywnych od przynajmniej 6 lat mikroprzedsiębiorstw (47,8%), a następnie – również jednostek mikro z maksymalnie rocznym stażem (18,7%). Najwięcej osób pracuje w podmiotach dużych i średnich o najdłuższym okresie prowadzenia działalności (odpowiednio 32,1% i 27,6%).

Tablica 13. Wysoka jakość życia – podmioty gospodarki narodowej i pracujący według klasy wielkości podmiotu i okresu prowadzenia działalności w 2019 r.

Wyszczególnienie	Podmioty					Pracujący				
	ogółem	mikro	małe	średnie	duże	ogółem	mikro	małe	średnie	duże
Ogółem	47 537	41 803	3 931	1 633	170	451 149	61 389	94 884	146 287	148 589
1 rok i mniej	9 177	8 889	239	47	2	21 329	11 736	5 125	3 713	755
2 lata	3 427	3 057	227	141	2	22 233	4 271	5 844	11 531	587
3 lata	2 781	2 617	145	19	–	8 795	3 701	3 139	1 955	–
4 lata	2 556	2 383	137	35	1	9 246	3 426	2 953	2 608	259
5 lat	2 303	2 136	141	23	3	10 151	3 041	2 986	2 171	1 953
6 lat i więcej	27 293	22 721	3 042	1 368	162	379 395	35 214	74 837	124 309	145 035

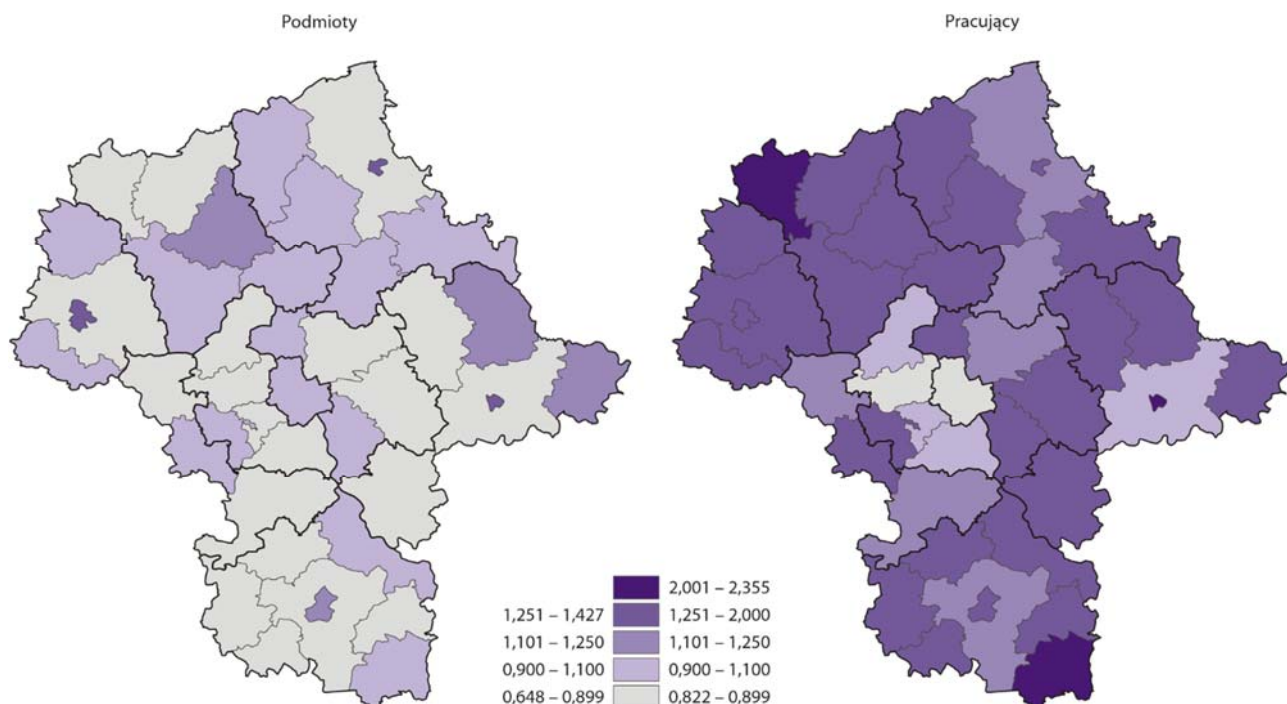
Przeciętna liczba pracujących w podmiotach z obszaru wysokiej jakości życia wynosi 9 osób. Średnio najmniej osób związanych jest z jednostkami o najkrótszym stażu (2 osoby), a najwięcej – z przedsiębiorstwami działającymi od 6 lub więcej lat (14 osób). W najdłużej działających podmiotach mikro pracują przeciętnie 2 osoby, podczas gdy w tych o krótszym stażu 1 osoba. W większych jednostkach średnia liczba pracujących nie zwiększa się wraz z dłuższym okresem działalności. Małe

firmy skupiają przeciętnie od 21 do 26 pracujących, a średnio od 75 do 103 osób. W największych przedsiębiorstwach pracuje średnio od 259 (4-letni staż firmy) do 895 (6 lub więcej lat) osób.

Zastosowany w badaniu wskaźnik lokalizacji (LQ_w) pozwala na określenie stopnia koncentracji przestrzennej podmiotów i pracujących w obszarze wysokiej jakości życia względem całego województwa mazowieckiego. Wartości wskaźnika większe niż 1,25 świadczą o regionalnej lub lokalnej specjalizacji.

Wyższe o ponad 25% niż średnio w województwie skupienie podmiotów działających na rzecz wysokiej jakości życia występuje w trzech miastach na prawach powiatu: Ostrołęce, Siedlcach i Płocku. Największa, co najmniej dwukrotnie wyższa niż w województwie, koncentracja osób pracujących w przedsiębiorstwach o tym rodzaju działalności znajduje się w powiatach lipskim i żuromińskim oraz w Siedlcach. Jednak dla pracujących wartość progowa wskaźnika została przekroczona jeszcze w 27 innych powiatach. Oznacza to wysokie zagęszczenie pracujących w 30 spośród 42 powiatów, co jest związane z dużym udziałem usług publicznych (edukacyjnych i medycznych) w lokalnych rynkach pracy. W odniesieniu do całego województwa jedynie Warszawa i powiat warszawski zachodni wyróżniają się niższym udziałem pracujących w podmiotach, których działalność wpisuje się w wysoką jakość życia.

Mapa 4. Wysoka jakość życia – wskaźnik lokalizacji (LQ_w) według powiatów w 2019 r.

Koncentracja pracujących w przedsiębiorstwach działających na rzecz wysokiej jakości życia występuje w regionie mazowieckim regionalnym, a z podregionów w: siedleckim, ciechanowskim, radomskim, płockim, ostrołęckim, a także w warszawskim wschodnim.

Podsumowanie

Działalność wpisującą się w inteligentną specjalizację prowadzi w województwie mazowieckim 144,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej, czyli 35,9% ogółu aktywnych przedsiębiorstw. Firmy te skupiają 1,2 mln osób, co stanowi 33,9% ogółu pracujących. Najwięcej podmiotów i osób zaangażowanych jest w działania na rzecz wysokiej jakości życia, a najmniej – w inteligentne systemy zarządzania.

Tablica 14. Zestawienie podmiotów gospodarki narodowej i pracujących z obszarów inteligentnej specjalizacji z pozostałymi w 2019 r.

Wyszczególnienie	Podmioty			Pracujący		
	IS	pozostałe	ogółem	IS	pozostałe	ogółem
	w % ogółem			w % ogółem		
O g ó ł e m	35,9	64,1	403 006	33,9	66,1	3 630 074
Według form prawnych:						
Osoby prawne	33,5	66,5	46 127	33,1	66,9	2 220 482
w tym:						
spółki akcyjne	41,9	58,1	1 732	34,8	65,2	584 909
spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	32,5	67,5	37 293	28,2	71,8	1 336 202
Jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	43,5	56,5	24 095	38,7	61,3	685 007
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	35,7	64,3	332 784	32,0	68,0	724 585
Według klasy wielkości podmiotu:						
Mikro	35,8	64,2	368 532	32,8	67,2	659 426
Małe	35,2	64,8	26 527	37,4	62,6	530 561
Średnie	43,6	56,4	6 377	42,1	57,9	637 025
Duże	33,8	66,2	1 570	30,4	69,6	1 803 062
Według okresu prowadzenia działalności:						
1 rok i mniej	35,2	64,8	94 003	29,9	70,1	283 374
2 lata	38,3	61,7	32 194	35,7	64,3	147 815
3 lata	38,5	61,5	26 437	32,2	67,8	116 624
4 lata	38,1	61,9	23 606	26,4	73,6	118 137
5 lat	38,0	62,0	20 778	32,4	67,6	98 204
6 lat i więcej	35,1	64,9	205 988	34,7	65,3	2 865 920

Podmiotów zaklasyfikowanych do inteligentnej specjalizacji jest relatywnie więcej wśród jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (43,5%), a mniej wśród osób prawnych (33,5%). Również osób pracujących w inteligentnej specjalizacji więcej jest wśród pracujących w jednostkach organizacyjnych niemających osobowości prawnej (38,7%). W kategorii osób prawnych warto zwrócić uwagę na ponadprzeciętny udział podmiotów działających w inteligentnej specjalizacji wśród spółek akcyjnych (41,9%). Odsetek pozostałych podmiotów jest proporcjonalnie wyższy wśród spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (67,5%).

W porównaniu z ogółem, przedsiębiorstw wpisujących się w inteligentną specjalizację więcej jest wśród podmiotów średniej wielkości (43,6%), a mniej wśród dużych firm i instytucji (33,8%). Wyższym od ogółu udziałem pracujących w obszarach inteligentnej specjalizacji wyróżniają się również podmioty średnie (42,1%) i małe (37,4%).

Proporcjonalnie więcej podmiotów, których działalność została zakwalifikowana do inteligentnej specjalizacji znajduje się w grupie przedsiębiorstw działających od 2 do 5 lat (około 38%).

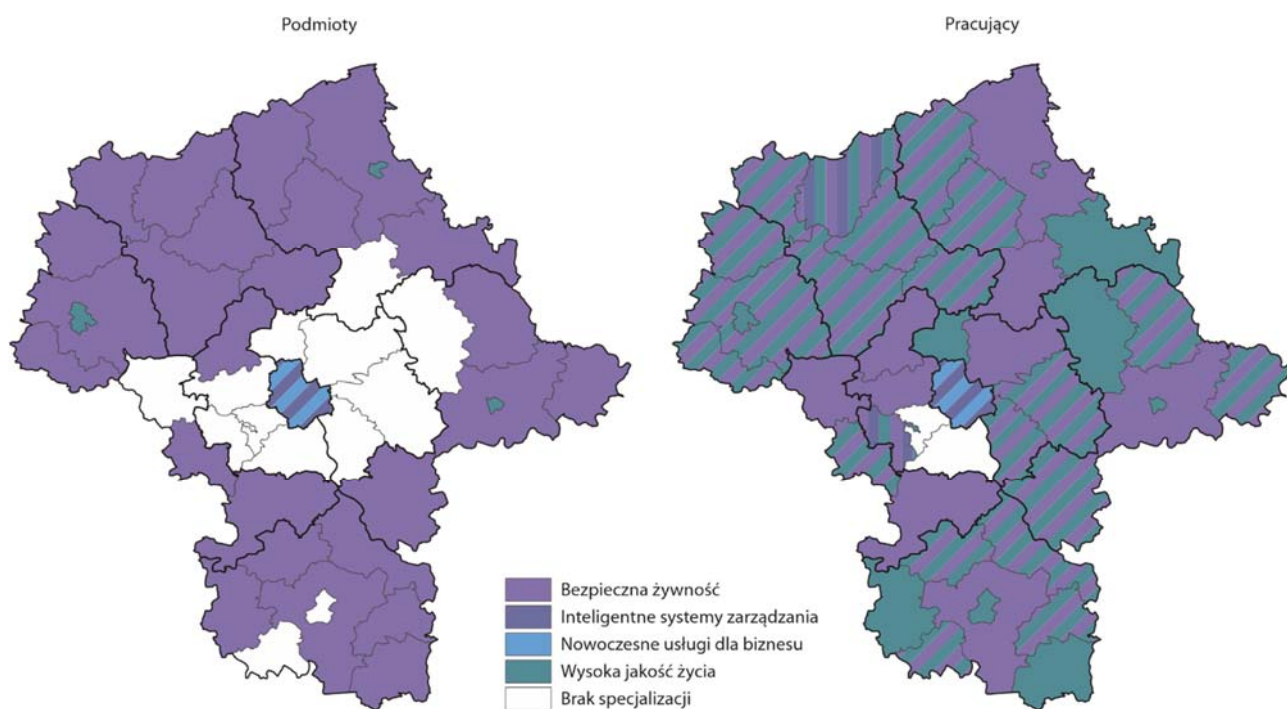
Zastosowany w badaniu wskaźnik lokalizacji (LQ_w) pozwolił na wskazanie terenów o wysokim stopniu koncentracji podmiotów i pracujących w poszczególnych obszarach inteligentnej specjalizacji Mazowsza. Obliczenia potwierdzają podział województwa na Warszawę i pozostałą jego część. [patrz załącznik 1] W stolicy są skupione podmioty i pracujący wpisujący się

w inteligentne systemy zarządzania oraz nowoczesne usługi dla biznesu. Te dwa obszary inteligentnej specjalizacji są niedoreprezentowane we wszystkich powiatach regionu mazowieckiego regionalnego, z wyjątkiem powiatu mławskiego, który jest znaczącym skupiskiem osób pracujących w inteligentnych systemach zarządzania.

W regionie mazowieckim regionalnym koncentruje się działalność w obszarze bezpiecznej żywności (zarówno pod względem liczby podmiotów, jak i pracujących) i wysokiej jakości życia (ze względu na liczbę osób, gdyż znaczącymi skupiskami podmiotów są tylko miasta: Ostrołęka, Siedlce i Płock).

W regionie warszawskim stołecznym wskaźnik lokalizacji nie przekroczył granicznej wartości 1,25 dla żadnego z obszarów inteligentnej specjalizacji. Taka sama sytuacja jest w podregionie warszawskim zachodnim i wchodzących w jego skład powiatach piaseczyńskim i pruszkowskim. Natomiast w podregionie warszawskim wschodnim wyższa niż 1,25 wartość wskaźnika lokalizacji występuje tylko w przypadku pracujących w obszarach bezpiecznej żywności i wysokiej jakości życia.

Mapa 5. Powiaty o wskaźniku lokalizacji (LQ_w) powyżej 1,25 według obszarów inteligentnej specjalizacji w 2019 r.

Uwagi metodologiczne

1. Wykorzystane źródła danych

Podstawowym źródłem informacji o podmiotach gospodarczych jest Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON)⁷. Ustawowy wymóg wpisu do rejestru REGON obejmuje trzy typy jednostek: osoby prawne, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa rejestr aktualizowany jest w zakresie wpisu oraz skreślenia, a także zmian informacji objętych wpisem. Jednocześnie aktualność danych w rejestrze REGON w zasadniczym stopniu uzależniona jest od realizacji ustawowego obowiązku składania wniosków o wpis do rejestru oraz informowania o zachodzących zmianach przez zobligowane podmioty.

Informacje gromadzone w rejestrze REGON pozwalają na dokonanie ogólnej charakterystyki działających w gospodarce narodowej podmiotów w różnych przekrojach, m.in.: terytorialnym, własnościowym, form prawnych oraz rodzajów prowadzonej działalności (PKD 2007).

Na potrzeby niniejszego badania, przy wykorzystaniu informacji zawartych w rejestrze REGON dotyczących rodzaju prowadzonej działalności według podklas PKD 2007, wyodrębnione zostały podmioty wpisujące się do inteligentnej specjalizacji (bez jednostek lokalnych).

Drugim, wykorzystanym w badaniu źródłem informacji jest Centralny Rejestr Płatników Składek ZUS (KSI ZUS), którego gestorem jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Podstawę prawną funkcjonowania tego systemu stanowi ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych⁸, ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa⁹ oraz akty wykonawcze do wymienionych ustaw¹⁰.

Kolejnym źródłem danych o świadczeniobiorcach i ubezpieczonych jest system KRUS nSIU. Zawiera on informacje dotyczące ubezpieczenia społecznego rolników, ich małżonków oraz pracujących z nimi domowników. Gestorem danych jest Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Podstawę prawną funkcjonowania administracyjnych systemów informacyjnych KRUS stanowi ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników¹¹, ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, Ordynacja podatkowa¹², przepisy o koordynacji dotyczące zabezpieczenia społecznego, a także inne akty prawne mające zastosowanie w sprawach z zakresu ubezpieczenia społecznego rolników oraz nakładające na Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego obowiązek udostępniania informacji ze zbiorów danych.

W niniejszym opracowaniu powyższe rejestry administracyjne zostały wybrane jako kluczowe źródło informacji o płatnikach składek i osobach ubezpieczonych w podmiotach wpisujących się do inteligentnej specjalizacji. Istotne znaczenie przy wykorzystaniu danych zawartych w rejestrach na potrzeby niniejszego badania ma możliwość identyfikacji płatnika za pomocą numeru REGON, która pozwala pozyskać informację o rodzaju działalności gospodarczej prowadzonej przez płatnika.

Dane w podziale terytorialnym opracowano przyjmując adres zarejestrowania podmiotu z rejestru REGON.

⁷ Zasady prowadzenia rejestru REGON określają przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 649, z późn. zm.).

⁸ Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300, z późn. zm.).

⁹ Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 645, z późn. zm.).

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zawartych w centralnych rejestrach prowadzonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 219) oraz Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie określenia wzorów zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, imiennych raportów miesięcznych i imiennych raportów miesięcznych korygujących, zgłoszeń płatnika składek, deklaracji rozliczeniowych i deklaracji rozliczeniowych korygujących, zgłoszeń danych o pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, raportów informacyjnych, oświadczeń o zamiarze przekazania raportów informacyjnych oraz innych dokumentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 2495).

¹¹ Ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2019 r. poz. 299, z późn. zm.).

¹² Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2019 r. poz. 900, z późn. zm.).

Okres prowadzenia działalności przedsiębiorstwa został wyliczony w oparciu o datę rozpoczęcia działalności występującą w rejestrze REGON.

Wykorzystane w badaniu informacje podane są według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

2. Metodologia badania

Pierwszym etapem pracy badawczej było wyodrębnienie zbiorowości podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON prowadzących działalność, która została przypisana do obszarów inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego. W kolejnym kroku, jednostkom z rejestrów ZUS i KRUS zostały przypisane kody PKD 2007. Przyporządkowane rekordy zawierały istotne dla badania informacje opisujące płatników składek (osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej), a także osoby ubezpieczone przez powyższe podmioty.

Zbiorowość nie obejmuje podmiotów zarejestrowanych w REGON, które nie wystąpiły w rejestrze ZUS lub KRUS, a tym samym nie odprowadzały składek na ubezpieczenie społeczne w 2019 r. Przyjęto bowiem założenie, że analizą objęte zostaną jedynie aktywne podmioty i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

Kolejnym etapem procedury badawczej był wybór kodów tytułów ubezpieczeń ZUS pozwalających określić populację osób objętych ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania pracy na rzecz podmiotu wpisującego się do inteligentnej specjalizacji. Pełny wykaz kodów tytułów ubezpieczeń ZUS uwzględnionych w badaniu przedstawia załącznik 3.

Ze zbioru osób ubezpieczonych w KRUS do dalszej analizy uwzględniono osoby ze statusem A, tj. osoby podlegające ubezpieczeniu na wskazany dzień.

Należy podkreślić, że rejestr ZUS nie wyszczególnia kodu tytułu ubezpieczenia umowy o dzieło. Obecność w rejestrze osób pracujących na tego typu umowy jest fakultatywna, gdyż nie podlegają one obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu. Ponadto 12,3% osób wykonuje pracę na podstawie różnych rodzajów umów, zawieranych często z wieloma pracodawcami. Dlatego w wyodrębnionej zbiorowości liczba tytułów ubezpieczeń jest większa od liczby ubezpieczonych (pracujących). Możliwość zawarcia kilku umów z pracodawcami zlokalizowanymi w różnych województwach czy powiatach skutkuje ograniczeniami związanymi z przypisaniem osobie ubezpieczonej głównego miejsca pracy oraz określeniem bardziej szczegółowych charakterystyk osób ubezpieczonych na niższych przekrojach terytorialnych (przypisaniem pracującemu miejsca pracy). Dlatego charakterystyki pracujących oparte są na pełnej zbiorowości z uwzględnieniem wszystkich tytułów ubezpieczeń każdej osoby.

3. Objąsnienia podstawowych pojęć

Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. poz. 1885, z późn. zm.).

W analizowanej zbiorowości wyodrębniono następujące **klasy wielkości**:

- mikroprzedsiębiorstwa (o liczbie pracujących do 9 osób);
- przedsiębiorstwa małe (o liczbie pracujących od 10 do 49 osób);
- przedsiębiorstwa średnie (o liczbie pracujących od 50 do 249 osób);
- przedsiębiorstwa duże (o liczbie pracujących 250 osób i więcej).

Dane w załączniku 1 prezentowane są w układzie klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, wprowadzonej rozporządzeniem Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 czerwca 2003 r., z późn. zm.). Obecna czwarta rewizja (NUTS 2016) została

wprowadzona Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r., zgodnie z którym od 1 stycznia 2018 r. Polskę podzielono na 3 poziomy, w ramach których funkcjonuje 97 jednostek statystycznych NUTS:

- NUTS 1 – **makroregiony** (grupujące województwa) – 7 jednostek, przy czym województwo mazowieckie stanowi 1 makroregion,
- NUTS 2 – **regiony** (województwa lub ich części) – 17 jednostek, w tym w województwie mazowieckim 2 jednostki,
- NUTS 3 – **podregiony** (grupujące powiaty) – 73 jednostki, w tym w województwie mazowieckim 9 jednostek.

Relatywny stopień koncentracji danej specjalizacji w regionie/podregionie/powiecie wyznaczono posługując się **metodą wskaźnika lokalizacji** (LQ, ang. location quotient). Wskaźnik obliczono jako relację udziału danej zmiennej w specjalizacji w regionie/podregionie/powiecie do udziału danej zmiennej w specjalizacji w województwie mazowieckim. Identyfikacji skupisk dokonano ze względu na liczbę podmiotów oraz liczbę pracujących.

Wartość wskaźnika lokalizacji obliczono wykorzystując następujący wzór¹³:

$$LQ_n = (E_{ij} / E_j) / (E_{in} / E_n),$$

gdzie:

E_{ij} – analizowana zmienna w specjalizacji i w obszarze badanym j ,

E_j – analizowana zmienna ogółem w obszarze badanym j ,

E_{in} – analizowana zmienna w specjalizacji i w obszarze odniesienia n ,

E_n – analizowana zmienna ogółem w obszarze odniesienia n .

$LQ_n = 1$ oznacza, że obszar badany posiada taki sam udział danej zmiennej w danym sektorze, jak w obszarze odniesienia, przy czym wskaźnik rzadko przyjmuje wartość 1. Uznano zatem, że LQ_n zawierający się w przedziale 0,9–1,1 oznacza, że udział analizowanej zmiennej w obszarze badanym jest podobny do udziału tej zmiennej w przyjętym obszarze odniesienia. LQ_n większy niż 1,25 jest zazwyczaj przyjmowany jako świadczący o regionalnej specjalizacji w danej dziedzinie.

Ponieważ obszarem odniesienia n było województwo, to zastosowano oznaczenie LQ_w .

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

¹³ Brodzicki T., Szultka S., 2002, Koncepcja klastrów a konkurencyjność przedsiębiorstw, „Organizacja i Kierowanie” 2002, nr 4, str. 45–60.

Załącznik 1

Wskaźnik lokalizacji (LQ_w) obszarów inteligentnej specjalizacji w 2019 r.

REGIONY Podregiony Powiaty	Podmioty					Pracujący				
	BŻ	ISZ	NUdB	WJŻ	razem	BŻ	ISZ	NUdB	WJŻ	razem
WARSZAWSKI STOŁECZNY	0,853	1,231	1,192	1,004	1,068	0,837	1,158	1,144	0,879	0,974
Miasto Warszawa	0,744	1,413	1,341	1,069	1,142	0,719	1,302	1,301	0,822	0,985
M.st. Warszawa	0,744	1,413	1,341	1,069	1,142	0,719	1,302	1,301	0,822	0,985
Warszawski wschodni	1,129	0,835	0,789	0,882	0,898	1,764	0,439	0,404	1,366	1,081
Legionowski	1,006	0,921	0,959	1,046	0,990	1,115	0,448	0,516	1,584	0,991
Miński	1,183	0,781	0,690	0,827	0,852	1,459	0,368	0,366	1,394	1,008
Otwocki	1,234	0,848	0,745	1,021	0,955	2,837	0,399	0,326	1,393	1,335
Wołomiński	1,111	0,813	0,775	0,759	0,846	1,589	0,497	0,417	1,225	1,007
Warszawski zachodni	1,006	0,926	1,008	0,882	0,952	1,121	0,540	0,454	0,990	0,822
Grodziski	0,954	0,993	0,877	1,020	0,961	1,422	1,261	0,472	1,360	1,121
Nowodworski	1,313	0,539	0,796	0,831	0,868	1,393	0,182	0,262	0,987	0,793
Piaseczyński	0,910	0,923	1,118	0,857	0,955	0,988	0,395	0,419	1,005	0,769
Pruszkowski	0,977	1,015	0,980	0,896	0,958	0,848	0,548	0,426	0,934	0,729
Warszawski zachodni	1,115	0,924	1,038	0,834	0,967	1,417	0,577	0,636	0,846	0,896
MAZOWIECKI REGIONALNY	1,395	0,378	0,482	0,988	0,818	1,737	0,286	0,346	1,549	1,117
Ciechanowski	1,701	0,308	0,440	0,966	0,849	2,313	0,720	0,297	1,665	1,337
Ciechanowski	1,389	0,359	0,461	1,185	0,872	3,115	0,290	0,300	1,648	1,476
Mławski	1,908	0,219	0,412	0,760	0,798	2,161	2,432	0,247	1,304	1,354
Płoński	1,644	0,334	0,552	0,904	0,854	1,857	0,131	0,399	1,907	1,274
Pułtowski	1,440	0,319	0,354	1,012	0,785	1,402	0,167	0,241	1,632	1,022
Żuromiński	2,670	0,272	0,297	0,880	0,974	2,664	0,226	0,230	2,056	1,489
Ostrołęcki	1,397	0,313	0,421	1,023	0,801	1,797	0,165	0,370	1,501	1,107
Makowski	1,696	0,257	0,307	0,939	0,792	1,786	0,109	0,261	1,704	1,142
Ostrołęcki	1,736	0,283	0,232	0,710	0,708	3,024	0,094	0,367	1,220	1,292
Ostrowski	1,333	0,275	0,444	1,070	0,803	1,203	0,272	0,391	1,473	0,971
Przasnyski	1,780	0,265	0,327	1,058	0,856	1,709	0,103	0,292	1,761	1,152
Wyszowski	1,247	0,342	0,453	0,915	0,749	1,630	0,181	0,305	1,243	0,956
M. Ostrołęka	0,931	0,402	0,657	1,427	0,921	1,612	0,166	0,505	1,783	1,202
Radomski	1,277	0,377	0,475	0,927	0,771	1,249	0,272	0,335	1,563	1,000
Białobrzegi	1,888	0,335	0,379	0,667	0,778	2,124	0,126	0,321	1,436	1,144
Kozienicki	1,597	0,425	0,339	1,012	0,834	1,534	0,138	0,201	1,731	1,077
Lipski	1,582	0,296	0,213	1,026	0,778	1,157	0,133	0,186	2,355	1,210
Przysuski	1,703	0,301	0,307	0,724	0,729	0,910	0,103	0,706	1,503	0,977
Radomski	1,430	0,284	0,332	0,648	0,653	1,929	0,123	0,509	1,161	1,047
Szydłowiecki	1,148	0,222	0,317	0,741	0,609	1,288	0,111	0,179	1,730	1,007
Zwoleński	1,775	0,429	0,348	0,682	0,767	1,511	0,197	0,361	1,755	1,132
M. Radom	0,979	0,450	0,651	1,139	0,843	0,908	0,400	0,290	1,607	0,936
Płocki	1,216	0,355	0,535	1,081	0,822	1,388	0,180	0,388	1,524	1,023
Gostyniński	1,269	0,314	0,460	1,064	0,799	1,959	0,126	0,344	1,956	1,301
Płocki	1,553	0,294	0,381	0,812	0,748	2,303	0,149	0,278	1,307	1,131
Sierpecki	1,681	0,314	0,369	1,043	0,849	2,422	0,122	0,243	1,700	1,290
M. Płock	0,864	0,415	0,697	1,263	0,867	0,802	0,209	0,457	1,498	0,893
Siedlecki	1,323	0,387	0,445	1,031	0,807	2,024	0,194	0,278	1,703	1,214
Garwoliński	1,345	0,343	0,418	0,894	0,752	2,010	0,121	0,218	1,749	1,202
Łosicki	2,052	0,352	0,315	1,173	0,960	2,681	0,761	0,218	1,608	1,388
Siedlecki	1,896	0,352	0,314	0,720	0,780	3,251	0,104	0,134	1,009	1,207
Sokołowski	1,411	0,300	0,384	1,165	0,825	4,071	0,127	0,392	1,276	1,574
Węgrowski	1,217	0,345	0,442	0,811	0,706	1,249	0,139	0,418	1,406	0,950
M. Siedlce	0,818	0,513	0,604	1,360	0,879	0,811	0,228	0,291	2,303	1,147
Żyrardowski	1,601	0,553	0,620	0,931	0,912	2,085	0,291	0,443	1,245	1,115
Grójecki	2,210	0,450	0,612	0,872	0,998	2,326	0,164	0,614	1,170	1,174
Sochaczewski	1,219	0,573	0,594	0,894	0,818	2,520	0,188	0,288	1,231	1,163
Żyrardowski	1,328	0,647	0,655	1,036	0,918	1,279	0,566	0,420	1,354	0,988

Załącznik 2

Kody PKD 2007 przypisane do obszarów inteligentnej specjalizacji Mazowsza

Zestawienie sporządzone na podstawie klasyfikacji uzgodnionej z Urzędem Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego w Warszawie, przy czym w obszarze specjalizacji „wysoka jakość życia” uwzględniono zmiany w klasyfikacji PKD, które weszły w życie z dniem 30 grudnia 2017 r.¹⁴ Przyporządkowanie kodów PKD do obszarów inteligentnej specjalizacji nie powinno być utożsamiane z definicją tych obszarów, ale zostało przygotowane na potrzeby opracowań analitycznych wykorzystujących dane statystyki publicznej.

U w a g a. Znak „*” oznacza, że w badanym zbiorze nie ma podmiotów z tym rodzajem działalności.

Obszar: **Bezpieczna żywność**

Podklasa PKD	Opis słowny
01.11.Z	Uprawa zbóż, roślin strączkowych i roślin oleistych na nasiona, z wyłączeniem ryżu
01.12.Z*	Uprawa ryżu
01.13.Z	Uprawa warzyw, włączając melony oraz uprawa roślin korzeniowych i roślin bulwiastych
01.14.Z*	Uprawa trzciny cukrowej
01.15.Z*	Uprawa tytoniu
01.16.Z	Uprawa roślin włóknistych
01.19.Z	Pozostałe uprawy rolne inne niż wieloletnie
01.21.Z*	Uprawa winogron
01.22.Z*	Uprawa drzew i krzewów owocowych tropikalnych i podzwrotnikowych
01.23.Z*	Uprawa drzew i krzewów owocowych cytrusowych
01.24.Z	Uprawa drzew i krzewów owocowych ziarnkowych i pestkowych
01.25.Z	Uprawa pozostałych drzew i krzewów owocowych oraz orzechów
01.26.Z*	Uprawa drzew oleistych
01.27.Z	Uprawa roślin wykorzystywanych do produkcji napojów
01.28.Z	Uprawa roślin przyprawowych i aromatycznych oraz roślin wykorzystywanych do produkcji leków i wyrobów farmaceutycznych
01.29.Z	Uprawa pozostałych roślin wieloletnich
01.30.Z	Rozmnażanie roślin
01.41.Z	Chów i hodowla bydła mlecznego
01.42.Z	Chów i hodowla pozostałego bydła i bawołów
01.43.Z	Chów i hodowla koni i pozostałych zwierząt koniowatych
01.44.Z	Chów i hodowla wielbłądów i zwierząt wielbłądowatych
01.45.Z*	Chów i hodowla owiec i kóz
01.46.Z	Chów i hodowla świń
01.47.Z	Chów i hodowla drobiu
01.49.Z	Chów i hodowla pozostałych zwierząt
01.50.Z	Uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana)
01.61.Z	Działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną
01.62.Z	Działalność usługowa wspomagająca chów i hodowlę zwierząt gospodarskich
01.63.Z	Działalność usługowa następująca po zbiorach
01.64.Z	Obróbka nasion dla celów rozmnażania roślin
01.70.Z	Łowiectwo i pozyskiwanie zwierząt łownych, włączając działalność usługową
03.11.Z	Rybołówstwo w wodach morskich

¹⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. z 2017 r. poz. 2440).

Podklasa PKD	Opis słowny
03.12.Z	Rybołówstwo w wodach śródlądowych
03.21.Z	Chów i hodowla ryb oraz pozostałych organizmów wodnych w wodach morskich
03.22.Z	Chów i hodowla ryb oraz pozostałych organizmów wodnych w wodach śródlądowych
10.11.Z	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu
10.12.Z	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa z drobiu
10.13.Z	Produkcja wyrobów z mięsa, włączając wyroby z mięsa drobiowego
10.20.Z	Przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków
10.31.Z	Przetwarzanie i konserwowanie ziemniaków
10.32.Z	Produkcja soków z owoców i warzyw
10.41.Z	Produkcja olejów i pozostałych tłuszczów płynnych
10.42.Z	Produkcja margaryny i podobnych tłuszczów jadalnych
10.51.Z	Przetwórstwo mleka i wyrób serów
10.52.Z	Produkcja lodów
10.61.Z	Wytwarzanie produktów przemiału zbóż
10.62.Z	Wytwarzanie skrobi i wyrobów skrobiowych
10.71.Z	Produkcja pieczywa; produkcja świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek
10.72.Z	Produkcja sucharów i herbatników; produkcja konserwowanych wyrobów ciastkarskich i ciastek
10.73.Z	Produkcja makaronów, klusek, kuskusu i podobnych wyrobów mącznych
10.81.Z*	Produkcja cukru
10.82.Z	Produkcja kakao, czekolady i wyrobów cukierniczych
10.83.Z	Przetwórstwo herbaty i kawy
10.84.Z	Produkcja przypraw
10.85.Z	Wytwarzanie gotowych posiłków i dań
10.86.Z	Produkcja artykułów spożywczych homogenizowanych i żywności dietetycznej
10.89.Z	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana
10.91.Z	Produkcja gotowej paszy dla zwierząt gospodarskich
10.92.Z	Produkcja gotowej karmy dla zwierząt domowych
11.01.Z	Destylowanie, rektyfikowanie i mieszanie alkoholi
11.02.Z	Produkcja win gronowych
11.03.Z	Produkcja cydru i pozostałych win owocowych
11.04.Z	Produkcja pozostałych niedestylowanych napojów fermentowanych
11.05.Z	Produkcja piwa
11.06.Z	Produkcja słodu
11.07.Z	Produkcja napojów bezalkoholowych; produkcja wód mineralnych i pozostałych wód butelkowanych
16.24.Z	Produkcja opakowań drewnianych
17.11.Z	Produkcja masy włóknistej
17.12.Z	Produkcja papieru i tektury
17.21.Z	Produkcja papieru falistego i tektury falistej oraz opakowań z papieru i tektury
17.29.Z	Produkcja pozostałych wyrobów z papieru i tektury
20.12.Z	Produkcja barwników i pigmentów
20.13.Z	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów nieorganicznych
20.14.Z	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych
20.15.Z	Produkcja nawozów i związków azotowych
20.16.Z	Produkcja tworzyw sztucznych w formach podstawowych
20.17.Z	Produkcja kauczuku syntetycznego w formach podstawowych
20.20.Z	Produkcja pestycydów i pozostałych środków agrochemicznych
20.53.Z	Produkcja olejków eterycznych
20.59.Z	Produkcja pozostałych wyrobów chemicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana
22.22.Z	Produkcja opakowań z tworzyw sztucznych
22.29.Z	Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych
23.13.Z	Produkcja szkła gospodarczego
25.91.Z	Produkcja pojemników metalowych
25.92.Z	Produkcja opakowań z metali
46.11.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą płodów rolnych, żywych zwierząt, surowców dla przemysłu tekstylnego i półproduktów

Podklasa PKD	Opis słowny
46.17.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych
46.21.Z	Sprzedaż hurtowa zboża, nieprzetworzonego tytoniu, nasion i pasz dla zwierząt
46.22.Z	Sprzedaż hurtowa kwiatów i roślin
46.23.Z	Sprzedaż hurtowa żywych zwierząt
46.31.Z	Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw
46.32.Z	Sprzedaż hurtowa mięsa i wyrobów z mięsa
46.33.Z	Sprzedaż hurtowa mleka, wyrobów mleczarskich, jaj, olejów i tłuszczów jadalnych
46.34.B	Sprzedaż hurtowa napojów bezalkoholowych
46.36.Z	Sprzedaż hurtowa cukru, czekolady, wyrobów cukierniczych i piekarskich
46.37.Z	Sprzedaż hurtowa herbaty, kawy, kakao i przypraw
46.38.Z	Sprzedaż hurtowa pozostałej żywności, włączając ryby, skorupiaki i mięczaki
46.39.Z	Sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana żywności, napojów i wyrobów tytoniowych
46.61.Z	Sprzedaż hurtowa maszyn i urządzeń rolniczych oraz dodatkowego wyposażenia
47.11.Z	Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych
47.21.Z	Sprzedaż detaliczna owoców i warzyw prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
47.22.Z	Sprzedaż detaliczna mięsa i wyrobów z mięsa prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
47.23.Z	Sprzedaż detaliczna ryb, skorupiaków i mięczaków prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
47.24.Z	Sprzedaż detaliczna pieczywa, ciast, wyrobów ciastkarskich i cukierniczych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
47.25.Z	Sprzedaż detaliczna napojów alkoholowych i bezalkoholowych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
47.29.Z	Sprzedaż detaliczna pozostałej żywności prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
47.81.Z	Sprzedaż detaliczna żywności, napojów i wyrobów tytoniowych prowadzona na straganach i targowiskach
56.10.A	Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne
56.10.B	Ruchome placówki gastronomiczne
56.21.Z	Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering)
56.29.Z	Pozostała usługowa działalność gastronomiczna
56.30.Z	Przygotowywanie i podawanie napojów
71.20.A	Badania i analizy związane z jakością żywności
75.00.Z	Działalność weterynaryjna

Obszar: **Inteligentne systemy zarządzania**

Podklasa PKD	Opis słowny
26.11.Z	Produkcja elementów elektronicznych
26.12.Z	Produkcja elektronicznych obwodów drukowanych
26.20.Z	Produkcja komputerów i urządzeń peryferyjnych
26.30.Z	Produkcja sprzętu (tele)komunikacyjnego
26.40.Z	Produkcja elektronicznego sprzętu powszechnego użytku
26.51.Z	Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych
26.80.Z	Produkcja magnetycznych i optycznych niezapisanych nośników informacji
61.10.Z	Działalność w zakresie telekomunikacji przewodowej
61.20.Z	Działalność w zakresie telekomunikacji bezprzewodowej, z wyłączeniem telekomunikacji satelitarnej
61.30.Z	Działalność w zakresie telekomunikacji satelitarnej
61.90.Z	Działalność w zakresie pozostałej telekomunikacji
58.29.Z	Działalność wydawnicza w zakresie pozostałego oprogramowania
62.01.Z	Działalność związana z oprogramowaniem
62.02.Z	Działalność związana z doradztwem w zakresie informatyki
62.03.Z	Działalność związana z zarządzaniem urządzeniami informatycznymi
62.09.Z	Pozostała działalność usługowa w zakresie technologii informatycznych i komputerowych
63.11.Z	Przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność

Obszar: **Nowoczesne usługi dla biznesu**

Podklasa PKD	Opis słowny
94.11.Z	Działalność organizacji komercyjnych i pracodawców
64.19.Z	Pozostałe pośrednictwo pieniężne
64.20.Z	Działalność holdingów finansowych
64.30.Z	Działalność trustów, funduszy i podobnych instytucji finansowych
64.91.Z	Leasing finansowy
64.92.Z	Pozostałe formy udzielania kredytów
64.99.Z	Pozostała finansowa działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych
66.11.Z	Zarządzanie rynkami finansowymi
66.19.Z	Pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych
66.21.Z	Działalność związana z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat
66.30.Z	Działalność związana z zarządzaniem funduszami
68.31.Z	Pośrednictwo w obrocie nieruchomościami
68.32.Z	Zarządzanie nieruchomościami wykonywane na zlecenie
69.20.Z	Działalność rachunkowo-księgowa; doradztwo podatkowe
70.10.Z	Działalność firm centralnych (head offices) i holdingów, z wyłączeniem holdingów finansowych
70.21.Z	Stosunki międzyludzkie (public relations) i komunikacja
70.22.Z	Pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania
74.90.Z	Pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, gdzie indziej niesklasyfikowana

Obszar: **Wysoka jakość życia**

Podklasa PKD	Opis słowny
71.20.A	Badania i analizy związane z jakością żywności
79.11.A	Działalność agentów turystycznych
79.11.B	Działalność pośredników turystycznych
79.12.Z	Działalność organizatorów turystyki
79.90.A	Działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych
79.90.B	Działalność w zakresie informacji turystycznej
79.90.C	Pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji, gdzie indziej niesklasyfikowana
85.10.Z	Placówki wychowania przedszkolnego
85.20.Z	Szkoły podstawowe
85.31.A	Gimnazja
85.31.B	Licea ogólnokształcące
85.32.A	Technika
85.32.B	Branżowe szkoły I stopnia
85.32.C	Szkoły specjalne przysposabiające do pracy
85.32.D*	Branżowe szkoły II stopnia
85.41.A	Szkoły policealne
85.42.Z	Szkoły wyższe
85.51.Z	Pozaszkolne formy edukacji sportowej oraz zajęć sportowych i rekreacyjnych
85.52.Z	Pozaszkolne formy edukacji artystycznej
85.59.B	Pozostałe pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane
85.60.Z	Działalność wspomagająca edukację
86.10.Z	Działalność szpitali
86.21.Z	Praktyka lekarska ogólna
86.22.Z	Praktyka lekarska specjalistyczna
86.23.Z	Praktyka lekarska dentystryczna
86.90.A	Działalność fizjoterapeutyczna
86.90.B	Działalność pogotowia ratunkowego
86.90.C	Praktyka pielęgniarek i położnych

Podklasa PKD	Opis słowny
86.90.D	Działalność paramedyczna
86.90.E	Pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej, gdzie indziej niesklasyfikowana
90.01.Z	Działalność związana z wystawianiem przedstawień artystycznych
90.02.Z	Działalność wspomagająca wystawianie przedstawień artystycznych
90.03.Z	Artystyczna i literacka działalność twórcza
90.04.Z	Działalność obiektów kulturalnych
91.01.A	Działalność bibliotek
91.01.B	Działalność archiwów
91.02.Z	Działalność muzeów
91.03.Z	Działalność historycznych miejsc i budynków oraz podobnych atrakcji turystycznych
91.04.Z	Działalność ogrodów botanicznych i zoologicznych oraz obszarów i obiektów ochrony przyrody
93.11.Z	Działalność obiektów sportowych
93.12.Z	Działalność klubów sportowych
93.13.Z	Działalność obiektów służących poprawie kondycji fizycznej
93.19.Z	Pozostała działalność związana ze sportem
93.21.Z	Działalność wesołych miasteczek i parków rozrywki
93.29.Z	Pozostała działalność rozrywkowa i rekreacyjna

Załącznik 3

Wybrane kody tytułów ubezpieczenia w ZUS

4 pierwsze cyfry kodu	Podmiot podstawowy wraz z rozszerzeniem
01 10	pracownik podlegający ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu
01 11	pracownik podlegający ubezpieczeniom społecznym i z mocy przepisów szczególnych niepodlegający ubezpieczeniu zdrowotnemu
02 00	osoba wykonująca pracę nakładczą
03 10	członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną
03 20	osoba wykonująca pracę w spółdzielni lub w gospodarstwie rolnym spółdzielni na innej podstawie niż stosunek pracy, niebędąca jej członkiem i wynagradzana według zasad obowiązujących członków spółdzielni, w tym kandydat na członka spółdzielni
04 11	osoba wykonująca umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług
05 10	osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych niemająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, osoba prowadząca niepubliczną bądź publiczną szkołę, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów o systemie oświaty oraz osoba prowadząca pozarolniczą działalność w zakresie wolnego zawodu
05 11	osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność oraz osobą fizyczną, o której mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców
05 12	osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych mająca ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia
05 13	osoba niepełnosprawna, która po raz pierwszy podjęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej i skorzystała z dofinansowania składek na ubezpieczenia społeczne ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na podstawie art. 25 ust. 3b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2008 r., a obecnie ma obowiązek dopłaty składek i przekazuje po dniu 30 czerwca 2008 r. dokumenty rozliczeniowe korygujące za okres do grudnia 2007 r.
05 20	twórca
05 30	artysta
05 40	osoba niepodlegająca ubezpieczeniom społecznym i podlegająca ubezpieczeniu zdrowotnemu, zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców
05 43	wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólnicy spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej
05 44	osoba prowadząca pozarolniczą działalność, z mocy przepisów szczególnych niepodlegająca ubezpieczeniu zdrowotnemu
05 45	osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność, z mocy przepisów szczególnych niepodlegająca ubezpieczeniu zdrowotnemu
05 70	osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą niemająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia
05 72	osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą mająca ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia
05 80	osoba prowadząca pozarolniczą działalność, której zasiłek macierzyński nie przekracza kwoty świadczenia rodzicielskiego

4 pierwsze cyfry kodu	Podmiot podstawowy wraz z rozszerzeniem
05 81	osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność, której zasiłek macierzyński nie przekracza kwoty świadczenia rodzicielskiego
06 10	poseł lub senator pobierający uposażenie
08 00	osoba wykonująca odpłatnie pracę na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania
10 10	duchowny, nieprowadzący pozarolniczej działalności gospodarczej, opłacający składkę od minimalnej podstawy wymiaru
10 11	duchowny, nieprowadzący pozarolniczej działalności gospodarczej, opłacający składkę od minimalnej podstawy oraz od zadeklarowanej nadwyżki ponad minimalną podstawę wymiaru, należną za okres do dnia 31 marca 2004 r.
10 12	duchowny, nieprowadzący pozarolniczej działalności gospodarczej, opłacający składkę od zadeklarowanej nadwyżki ponad minimalną podstawę wymiaru
11 10	żołnierz niezawodowy w służbie czynnej
11 11	osoba odbywająca służbę zastępczą
11 12	osoba odbywająca nadterminową zasadniczą służbę wojskową
11 13	osoba odbywająca okresową służbę wojskową
11 14	funkcjonariusz w służbie kandydackiej oraz kandydat na żołnierza zawodowego
11 20	żołnierz zawodowy
11 30	funkcjonariusz Policji
11 31	funkcjonariusz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu
11 32	funkcjonariusz Straży Granicznej
11 33	funkcjonariusz Państwowej Straży Pożarnej
11 34	funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej
11 35	funkcjonariusz Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Ochrony Państwa albo Straży Marszałkowskiej
11 40	funkcjonariusz Służby Więziennej
12 11	osoba przebywająca na urlopie wychowawczym
12 40	osoba pobierająca zasiłek macierzyński
20 10	sędzia
20 20	prokurator, ławnik sądowy, aplikant Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy kodów tytułów ubezpieczenia ZUS.